

**TURZÍK
SLEZIAKOVÁ (EDS.)
KUDLOVÁ**

*Zborník abstraktov z XIX. vedeckej
konferencie doktorandov s medzinárodnou
účasťou*

EDUCA XIX

**METODOLOGICKÉ VÝZVY
V PEDAGOGICKÝCH
VEDÁCH A ICH REFLEXIE
V DIZERTAČNÝCH
PRÁČACH**

Nitra 2025

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky

*Zborník abstraktov z XIX. vedeckej konferencie doktorandov
s medzinárodnou účasťou*

EDUCA XIX

Metodologické výzvy v pedagogických vedách a ich reflexie
v dizertačných prácach

NITRA 2025

Názov: *Zborník abstraktov z XIX. vedeckej konferencie
doktorandov s medzinárodnou účasťou*

EDUCA XIX

*Metodologické výzvy v pedagogických vedách
a ich reflexie v dizertačných prácach*

Editori: Mgr. Bc. Justin Turzík, MBA
Mgr. Anna Sleziaková
Mgr. Karolína Kudlová

Recenzenti: prof. PhDr. Erich Petlák CSc.
prof. PhDr. Peter Seidler, CSc.

*Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadnu jeho časť nemožno
reprodukovat' bez súhlasu majiteľov práv.*

ISBN 978-80-558-2261-7
EAN 9788055822617

Vedecký výbor:

prof. PaedDr. Jana Duchovičová, PhD.
prof. PaedDr. Ctibor Határ, PhD.
prof. PaedDr. Mária Pisoňová, PhD.
doc. PaedDr. Katarína Hollá, PhD.
prof. PhDr. Viera Kurincová, CSc.
prof. PhDr. Gabriela Petrová, CSc.
doc. PaedDr. Nina Bodoríková, PhD.
doc. PaedDr. Lívia Fenyvesiová, PhD.
doc. PhDr. Petra Jedličková, PhD.
doc. PaedDr. Dana Kollárová, PhD.
doc. PaedDr. Tatiana Marcineková, PhD.
doc. PaedDr. Eleonóra Mendelová, PhD.
doc. PaedDr. Marianna Müller de Morais, PhD.
doc. PaedDr. Gábor Pintes, PhD.
doc. Mgr. Jana Poláchová Vašátková, Ph.D.
doc. PaedDr. Erik Žovinec, PhD.
PhDr. Eva Ballová Mikušková, PhD.

Organizačný výbor:

PaedDr. Soňa Grofčíková, PhD.
PaedDr. Alexandra Pavličková, PhD.
Mgr. Kristína Dědová
PaedDr. Libuša Gužíková, PhD.
PaedDr. Natália Hrkotáčová
Mgr. Karolína Kudlová
Mgr. Katarína Muziková
Mgr. Anna Sleziaková
Mgr. Bc. Justin Turzík, MBA

Tento zborník je jedným z výsledkov riešených projektov:

Changing Our Story: The Pursuit of Inclusive Education
2021-1-CZ01-KA220-HED-000031180 Erasmus+ Programe

*Podporný artefaktický program pre žiakov stredných škôl s vývinovými
poruchami učenia*
011UKF-4/2023 KEGA

*PRomoting GeRiAtric Medicine in countries where it is still eMergING
(PROGRAMMING)*
COST CA21122

Texty neprešli jazykovou úpravou. Každý autor zodpovedá za svoj text.

OBSAH

HODNOTENIE POROZUMENIA KONCEPTU FUNKCIE, JEJ RÔZNYM REPREZENTÁCIÁM A PREPOJENIAM MEDZI NIMI

ASSESSING UNDERSTANDING OF THE CONCEPT OF FUNCTION, ITS DIFFERENT
REPRESENTATIONS AND THE LINKS BETWEEN THEM

ENIKŮ SCHNÜREROVÁ; STANISLAV LUKÁČ

09

ROZVÍJENÍ DIGITÁLNÍ GRAMOTNOSTI V PŘEDMĚTU ČESKÝ JAZYK A LITERATURA NA 1. STUPNI ZŠ

DEVELOPING DIGITAL LITERACY IN THE SUBJECT OF CZECH AND LITERATURE AT
PRIMARY SCHOOL

ANETA ZIKMUND SZÜLLÖOVÁ; JANA VEJVODOVÁ

11

KVALITA KURZŮ DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ V OBLASTI VÝTVARNÉ VÝCHOVY V ČR

QUALITY OF FURTHER EDUCATION COURSES FOR PEDAGOGICAL STAFF IN THE FIELD
OF ART EDUCATION IN THE CZECH REPUBLIC

LUCIE MELECHOVSKÁ; KATEŘINA DYTRTOVÁ

13

ADAPTÁCIA KLAVÍRNEHO DIEĽA BÉLU KÉLERA ROMANTICKÝ ŽIVOT OP. 101 PRE VYUŽITIE V KLAVÍRNEJ PEDAGOGIKE

ADAPTATION OF PIANO PIECE OF BELA KELER – ROMANTIC LIFE OP. 101 TO BE USED
IN PIANO PEDAGOGIC

LUCIA LAŠKODY; LUBOMÍR SPURNÝ

15

METODOLOGICKÉ VÝZVY VO VÝUČBE PÍSANIA S CHATGPT

METHODOLOGICAL CHALLENGES IN TEACHING WRITING WITH CHATGPT

GÁBOR GUTAI; BLANKA KLÍMOVÁ

17

METÓDA CLIL S VYUŽITÍM AKTIVIZUJÚCICH VYUČOVACÍCH METÓD NA HODINÁCH BIOLÓGIE

CLIL METHOD USING ACTIVATING TEACHING METHODS IN BIOLOGY LESSONS

DOROTHEA BAGALOVÁ; ELENA KOVÁČIKOVÁ

19

FILOZOFICKÉ A SOCIÁLNO-EDUKAČNÉ VÝCHODISKÁ DRUHOŠANCOVÉHO VZDELÁVANIA DOSPELÝCH

PHILOSOPHICAL AND SOCIO-EDUCATIONAL FOUNDATIONS OF SECOND CHANCE
ADULT EDUCATION

JUSTIN TURZÍK; NINA BODORÍKOVÁ

21

**AKTIVIZÁCIA KOOPERÁCIE UČITEĽA 1. ROČNÍKA ZÁKLADNEJ ŠKOLY S RODIČMI
ZAČÍNAJÚCICH ŠKOLÁKOV PROSTREDNÍCTVOM AUTORSKEHO PODPORNÉHO
PROGRAMU**

ACTIVATION OF COOPERATION BETWEEN THE TEACHER OF THE FIRST YEAR OF
PRIMARY SCHOOL WITH THE PARENTS OF BEGGINING SCHOOLCHILDREN THROUGH
THE AUTHOR'S SUPPORT PROGRAMME

KATARÍNA MUZIKOVÁ; TATIANA MARCINEKOVÁ

23

METÓDY DETEKcie KYBERŠIKANOVANIA VO VÝCHOVNO-VZDELÁVACOM PROCESE
METHODS OF DETECTION OF CYBER BULLYING IN THE EDUCATIONAL PROCESS

KRISTÍNA DĚDOVÁ; KAROLÍNA KUDLOVÁ; PETRA JEDLIČKOVÁ; KATARÍNA HOLLÁ 25

**DIGITALIZÁCIA VYUČOVANIA. DIGITÁLNE UČEBNICE A DIGITÁLNE UČEBNÉ
MATERIÁLY V PRAXI**

DIGITIZATION OF TEACHING. DIGITAL TEXTBOOKS AND DIGITAL TEACHING
MATERIALS IN PRACTICE

NATÁLIA HRKOTÁČOVÁ; JANA DUCHOVIČOVÁ

27

**METÓDA FEUERSTEINOVHO INŠTRUMENTÁLNEHO OBOHACOVANIA (FIE) AKO
INTERVENČNÝ NÁSTROJ PRE ROZVOJ KOGNITÍVNYCH FUNKCIÍ U ŽIAKOV
S PORUCHAMI POZORNOSTI A AKTIVITY**

THE FEUERSTEIN INSTRUMENTAL ENRICHMENT (FIE) METHOD AS AN INTERVENTION
TOOL FOR DEVELOPING COGNITIVE FUNCTIONS IN STUDENTS WITH ATTENTION AND
ACTIVITY DISORDERS

ANNA SLEZIAKOVÁ; PETRA JEDLIČKOVÁ

30

SEKCIA ŠVOČ

**VPLYV DYCHOVÝCH CVIČENÍ NA ZMENY FUNKČNÉHO DÝCHANIA U DETÍ NA
1. STUPNI ZŠ**

THE IMPACT OF BREATHING EXERCISES ON CHANGES FUNCTIONAL BREATHING IN
CHILDREN AT THE 1ST LEVEL OF PRIMARY SCHOOL

TERÉZIA FOJTÍKOVÁ

33

VPLYV INFLUENCEROV NA ŽIAKOV PRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA
EFFECT OF INFLUENCERS ON STUDENTS IN ELEMENTARY SCHOOL

ANDREA PINTEŠOVÁ

45

**DYNAMICKÁ DIAGNOSTIKA DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU PROSTREDNÍCTVOM
VYUŽITA ACFS METÓDY**

DYNAMIC ASSESSMENT OF PRESCHOOL CHILDREN THROUHG THE ACFS METHOD

MÁRIA HRENÁKOVÁ

59

PREDSLOV

Katedra pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre už tradične usporiadala ďalší ročník vedeckej konferencie doktorandov s medzinárodnou účasťou s názvom EDUCA XIX, ktorý sa uskutočnil dňa 18. apríla 2024. Konferencia priniesla jedinečnú príležitosť pre interakciu a vzájomnú synergiu vysokoškolských učiteľov, vedecko-výskumných pracovníkov a študentov doktorandských študijných programov, ktorí sa zaoberajú rôznymi aspektmi pedagogického výskumu a súvisiacimi metodologickými otázkami. Tohtoročným tematickým zameraním konferencie sa stali metodologické výzvy v pedagogických vedách a ich reflexie v dizertačných prácach.

Tematické zameranie konferencie EDUCA XIX je centrovane aktuálnymi výzvami a problémami, ktorým čelia študenti doktorandských študijných programov v oblasti pedagogických vied v kontexte svojej vedecko-výskumnej práce. Obsahová rozmanitosť prezentovaných príspevkov paralelne poskytuje vhl'ad do súčasných perspektív odborného záujmu aspirantov doktorandských študijných programov.

Všetci účastníci využili možnosť vzájomne zdieľať svoje poznatky, skúsenosti a inovácie, ktorými prispievajú k progresu v dynamicky meniacom sa edukačnom a vedecko-výskumnom prostredí. Zborník obsahuje abstrakty inšpiratívnych príspevkov, ktoré boli v rôznych podobách prezentované v priebehu konferencie. Zároveň uvádza príspevky autorov zo súťaže študentskej vedeckej a odbornej činnosti.

Úprimné poďakovanie patrí doc. PaedDr. Gáborovi Pintesovi, PhD., dekanovi Pedagogickej Fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, ktorý prebral záštitu nad XIX. ročníkom konferencie. Srdečne ďakujeme aj vedeckému výboru konferencie a recenzentom predložených príspevkov. V neposlednom rade srdečne ďakujeme všetkým účastníkom za ich hodnotné príspevky a vytvorenie podnetnej atmosféry.

*Za organizačný výbor konferencie,
Mgr. Bc. Justin Turzík, MBA*

HODNOTENIE POROZUMENIA KONCEPTU FUNKCIE, JEJ RÔZNYM REPREZENTÁCIÁM A PREPOJENIAM MEDZI NIMI

ASSESSING UNDERSTANDING OF THE CONCEPT OF FUNCTION, ITS DIFFERENT REPRESENTATIONS AND THE LINKS BETWEEN THEM

*Enikő Schnürerová
Stanislav Lukáč*

Abstrakt:

V súčasnej dobe plnej zmien a neustáleho vývoja je dôležité, aby pedagogické prístupy reflektovali moderné trendy a potreby žiakov. V matematike je pojem funkcia jeden z kľúčových pojmov. Napriek tomu, že koncept funkcie sa začína budovať už na základnej škole, aj na strednej škole sa u mnohých žiakov prejavujú nedostatky v porozumení konceptu funkcie, jej rôznym reprezentáciám a prepojeniam medzi nimi. Predmetom nášho výskumu je aplikovanie bádateľsky orientovaného vyučovania (BOV) pri osvojovaní konceptu a vlastností funkcií. V príspevku je popísaná úvodná etapa výskumu založeného na stratégii design-based research orientovaného na návrh a vytváranie metodických materiálov pre vyučovanie funkcií. Druhú časť príspevku tvorí vyhodnotenie testu vytvoreného na zhodnotenie rozvoja funkčného myslenia žiakov na základnej škole.

Abstract:

In these times of change and constant development, it is important that pedagogical approaches reflect modern trends and the needs of students. In mathematics, the notion of function is one of the key concepts. Despite the fact that the concept of function starts to be built in primary school, even in secondary school many students show gaps in their understanding of the concept of function, its different representations and the links between them. Our research focuses on the application of inquiry-based teaching (IBT) in the learning of the concept and properties of functions. This paper describes the initial stage of research based on a design-based research strategy oriented towards the design and development of methodological materials for teaching functions. The second part of the paper consists of the

evaluation of a test designed to assess the development of functional thinking of primary school students.

Kľúčové slová:

bádanie, funkcia, reprezentácie funkcie, design-based research, formatívne hodnotenie

Key words:

inquiry, function, representations of function, design-based research, formative assessment

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_10.html

Autor:

Titul, meno a priezvisko autora: Mgr. Enikő Schnürerová
Univerzita: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Fakulta: Prírodovedecká fakulta
Katedra: Ústav matematiky
Adresa pracoviska: Jesenná 5, 040 01 Košice
e-mail: eniko.schnurerova@student.upjs.sk
Školiteľ: doc. RNDr. Stanislav Lukáč, PhD.

ROZVÍJENÍ DIGITÁLNÍ GRAMOTNOSTI V PŘEDMĚTU ČESKÝ JAZYK A LITERATURA NA 1. STUPNI ZŠ

DEVELOPING DIGITAL LITERACY IN THE SUBJECT OF CZECH AND LITERATURE AT PRIMARY SCHOOL

Aneta Zikmund Szüllöová
Jana Vejvodová

Abstrakt:

Příspěvek se zabývá digitálním vzděláváním v předmětu český jazyk a literatura na 1. stupni ZŠ. Ačkoli v České republice již proběhla revize vzdělávání zaměřená na digitální kompetence, zdá se, že digitální gramotnost žáků 1. stupně ZŠ ani podmínky pro její rozvíjení stále nejsou optimální. Mnoho učitelů má v této oblasti málo zkušeností, technické vybavení některých škol není ideální, a tak inovativní digitální vzdělávání prostupuje do školní praxe pomalu na rozdíl od rapidního technologického pokroku.

Abstract:

The paper explores digital education in the subject of Czech and literature at primary schools. Despite previous review of education focusing on digital competence in the Czech Republic, it appears that neither the digital literacy of primary school pupils nor the conditions for its development are yet optimal. Many teachers lack experience in this area, and the technical equipment of some schools is not ideal. Consequently, innovative digital education has often been slow to permeate school practice, in contrast to rapid technological progress.

Klíčové slová:

digitální vzdělávání, digitální gramotnost, digitální kompetence, 1. stupeň ZŠ, český jazyk a literatura

Key words:

digital education, digital literacy, digital competences, primary education, Czech and literature

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_13.html

Autor:

Titul, meno a priezvisko autora: Mgr. Aneta Zikmund Szüllöová

Univerzita: Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta: Fakulta pedagogická

Katedra: Katedra českého jazyka a literatury

Adresa pracoviska: Veleslavínova 42, 301 00 Plzeň

e-mail: aszulloo@kcj.zcu.cz

Školiteľ: PaedDr. Jana Vejvodová, CSc.

KVALITA KURZŮ DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ V OBLASTI VÝTVARNÉ VÝCHOVY V ČR

QUALITY OF FURTHER EDUCATION COURSES FOR PEDAGOGICAL STAFF IN THE FIELD OF ART EDUCATION IN THE CZECH REPUBLIC

*Lucie Melechovská
Kateřina Dytrtová*

Abstrakt:

Príspevok predstavuje dĺž výsledky studie zabývající se kvalitou programů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků 2. stupně základních škol a středních škol v oboru výtvarná výchova v České republice. Prezentovaná data, získaná prostřednictvím dotazníkového šetření realizovaného u vybraných institucí poskytujících kurzy další vzdělávání v tomto oboru, přináší informace o způsobech, jakými instituce nastavují parametry kvality svých kurzů a sledují jejich úroveň. Pozornost je věnována také hodnocení kvality lektorů vzdělávacích kurzů a na možné způsoby jejich zkvalitnění. Dílčí výsledky by měly přispět k porozumění současného stavu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oboru výtvarná výchova z hlediska kvality a napomáhat k nastavení dalšího postupu výzkumu směřujícího ke zkvalitnění těchto kurzů.

Abstract:

The contribution presents partial results of a study dealing with the quality of further education programs for teaching staff of primary and secondary schools in the field of art education in the Czech Republic. The presented data, obtained through a questionnaire survey conducted among selected institutions providing further education courses for teaching staff in this field, provides information on the ways in which institutions set the quality parameters of their courses and monitor their level. Attention is also paid to the evaluation of the quality of the lecturers of the educational courses and to possible ways of improving their quality. The sub-results should contribute to the understanding of the current state of continuing education courses for art educators in terms of quality and help to set the way forward for research aimed at improving the quality of these courses.

Klíčové slová:

dotazníkové šetření, kvalita, vzdělávací kurzy, další vzdělávání pedagogických pracovníků, výtvarná výchova, pedagogové 2. stupně ZŠ a SŠ

Key words:

questionnaire survey, quality, educational courses, further education of pedagogical staff, art education, teachers of primary and secondary schools

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2025_14_01_02.html

Autor:

Titul, jméno a příjmení autora: Mgr. Lucie Melechovská
Univerzita: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
Fakulta: Pedagogická fakulta
Katedra: Katedra výtvarné kultury
Adresa pracoviště: Pasteurova 3544/1, 400 96 Ústí nad Labem, Česká republika
E-mail: l.melechovska@seznam.cz
Školitel: doc. Kateřina Dytrtová, Ph.D.

ADAPTÁCIA KLAVÍRNEHO DIELA BÉLU KÉLERA ROMANTICKÝ ŽIVOT OP. 101 PRE VYUŽITIE V KLAVÍRNEJ PEDAGOGIKE

ADAPTATION OF PIANO PIECE OF BELA KELER – ROMANTIC LIFE OP. 101 TO BE USED IN PIANO PEDAGOGIC

*Lucia Laškody
Ľubomír Spurný*

Abstrakt:

Klavírne dielo Romantický život op. 101 oslavuje tento rok 180 rokov od jeho vzniku. Pôvodne skladba niesla názov Valčík Bardejovskej kúpeľnej sezóny 1844, čím odkazovala na rodisko autora Bélu Kélera, ktorý patril k významným skladateľom salónnej hudby 19. storočia. Kélerová tvorba predstavuje kultúrne dedičstvo, ktoré chceme predstaviť širšej vrstve spoločnosti. Vzhľadom na dnešné požiadavky vyžaduje, najmä pri interpretácii isté úpravy. Romantický život op. 101 je rozsiahle klavírne dielo, no s odkazom na Bardejovské kúpele predstavuje ideálnu príležitosť na adaptácie do ľahšej klavírnej úpravy. Vytvorili sme aranžmány tohto valčíka, ktoré slúžia pre žiakov klavíra na Základných umeleckých školách a predstavujú rôzne technické úrovne, od najľahších až po náročnejšie. Vďaka týmto aranžmánom budú mať žiaci už v prvých ročníkoch hre na klavíri možnosť aktívne sa zoznámiť s tvorbou nášho významného skladateľa, pochádzajúceho z územia dnešného Slovenska, Bélu Kélera.

Abstract:

Piano piece Romantic life op. 101 celebrates its 180th anniversary this year. Originally the piece was named Waltz of Bardejov Spa season 1844, referring to the birth place of the author. Bela Keler was one of the most important composer of salon music of 19th century. Kelers work represent cultural heritage, we would like to introduce to the wider audience. Based on todays requirements, it requires certain modifications mostly due to the interpretation. Romantic life op. 101 is extensive piano piece refering to the Bardejov spa. It represents ideal opportunity for adaptations to the easier piano arrangement. We created the arrangements of this waltz that are for piano student of the Elementary music schools with various technical levels starting from

easiest to the more difficult ones. Thanks to these arrangements, students in the first year of piano playing, will have the opportunity to actively familiarize themselves with the work of our important composer who comes from the territory of todays Slovakia, Bele Keler.

Kľúčové slová:

Béla Kéler, Romantický život op. 101, Valčík Bardejovskej kúpeľnej sezóny 1844, skladby pre klavír, aranžmán

Key words:

Béla Kéler, Romantic life op. 101, Waltz of Bardejov Spa season 1844, piano pieces, arrangement

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_08.html

Autor:

Titul, meno a priezvisko autora: Mgr. art. Lucia Laškody
Univerzita: Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta: Pedagogická fakulta
Katedra: Pedagogická fakulta
Adresa pracoviska: Žižkovo nám. 5, 779 00 Olomouc
e-mail: lucialaskody@gmail.com
Školiteľ: Prof. Ľubomír Spurný, Ph.D.

Metodologické výzvy vo výučbe písania s ChatGPT

Methodological Challenges in Teaching Writing with ChatGPT

Gábor Gutai
Blanka Klímová

Abstrakt:

Táto štúdia sa zaoberá metodologickými výzvami, s ktorými sa stretávame pri výučbe písania pomocou ChatGPT. Skúma zložitosť navrhovania efektívnych vzdelávacích stratégií, zhromažďovania relevantných údajov a interpretácie výsledkov v kontexte integrácie technológie umelej inteligencie (AI) do učebne písania. Výskum vrhá svetlo na mnohostrannú povahu týchto výziev a zahŕňa otázky, ako je začlenenie spätnej väzby vygenerovanej Umelej inteligencie, zabezpečenie pedagogického zosúladenia a riešenie etických úvah. Preskúmaním týchto zložitostí táto štúdia ponúka pohľad na zlepšenie výučby písania pomocou technológie AI.

Abstract:

This study addresses the methodological challenges encountered in teaching writing using ChatGPT. It explores the complexities of designing effective instructional strategies, collecting relevant data, and interpreting results in the context of integrating AI technology into the writing classroom. The research sheds light on the multifaceted nature of these challenges and includes issues such as incorporating AI-generated feedback, ensuring pedagogical alignment, and addressing ethical considerations. By exploring these complexities, this study offers insight into improving writing instruction with AI technology.

Kľúčové slová:

Umelá inteligencia, Vyučovanie písania, Edukácia, ChatGPT, Metodologické výzvy

Key words:

Artificial Intelligence, Teaching writing, Education, ChatGPT, Methodological challenges

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_14.html

Autor:

Titul, meno a priezvisko autora: Mgr. Gábor Gutai
Univerzita: Univerzita Konštantína Filozofa V nitre
Fakulta: Pedagogická Fakulta
Katedra: Katedra Anglického Jazyka a Kultúry
Adresa pracoviska: Drážovská 4, 949 01 Nitra
e-mail: gabor.gutai@ukf.sk
Školiteľ: prof. PhDr. Blanka Klímová, MA, Ph.D.

METÓDA CLIL S VYUŽITÍM AKTIVIZUJÚCICH VYUČOVACÍCH METÓD NA HODINÁCH BIOLÓGIE

CLIL METHOD USING ACTIVATING TEACHING METHODS IN BIOLOGY LESSONS

*Dorothea Bagalová
Elena Kováčiková*

Abstrakt:

Predvýskum skúma implementáciu metódy CLIL (Content and Language Integrated Learning) do hodín biológie v siedmom ročníku dvoch základných škôl, pričom využíva aktivizujúce vyučovacie metódy. Tento článok komplexne popisuje metódu CLIL, zahŕňajúc jej historické pozadie, rôzne formy, typy a ciele. Analyzujeme výhody a nevýhody CLIL-u, spolu s objasnením úlohy učiteľa biológie v tomto pedagogickom rámci. Štúdia zahŕňa predvýskum uskutočnený v dvoch rôznych triedach základných škôl: v triede bez špecifického jazykového zamerania a v triede, kde sú žiaci s vyššou jazykovou úrovňou. Hlavným cieľom štúdie bolo zistiť zmenu postojov žiakov po implementácii metódy CLIL. Prostredníctvom analýzy dát v rámci akčného výskumu, pred a po dotazníku, sa štúdia snaží určiť akékoľvek posuny v postojoch žiakov po vyučovacích hodinách vedených metódou CLIL, s využitím aktivizujúcich vyučovacích metód. Okrem toho výskum zahŕňa analýzu a vyhodnotenie preferencií žiakov týkajúcich sa použitých vyučovacích metód a výzvy, ktorým čelí pedagóg pri implementácii danej metódy.

Abstract:

The preliminary research explores the implementation of the CLIL (Content and Language Integrated Learning) method in seventh-grade Biology classes at two primary schools, employing activating teaching methods. This paper comprehensively describes the CLIL method, including its historical background, various forms, types, and objectives. We analyze the advantages and disadvantages of CLIL, along with clarifying the role of the Biology teacher within this pedagogical framework. The study involves preliminary research conducted in two different elementary school classes: one without a specific language focus and one where students have a higher language proficiency. The main objective of the study was to determine changes in student attitudes following the implementation of the CLIL method. Through

data analysis in action research, pre- and post-questionnaire, the study aims to identify any shifts in student attitudes after lessons conducted using the CLIL approach with activating teaching methods. Additionally, the research includes an analysis and evaluation of student preferences regarding the instructional methods used and the challenges faced by educators in implementing this method.

Kľúčové slová:

CLIL, Integrované obsahové a jazykové vzdelávanie, aktivizujúce vyučovacie metódy, biológia, anglický jazyk

Key words:

CLIL, Content and Language Integrated Learning, activating teaching methods, Biology, English language

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_06.html

Autor:

Titul, meno a priezvisko autora: Mgr. Dorothea Bagalová
Univerzita: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Fakulta: Pedagogická fakulta
Katedra: Katedra anglického jazyka a kultúry
Adresa pracoviska: Dražovská cesta 4, 949 01 Nitra, Slovensko
e-mail: dorothea.salinkova@ukf.sk
Školiteľ: doc. Mgr. Elena Kováčiková, PhD.

FILOZOFICKÉ A SOCIÁLNO-EDUKAČNÉ VÝCHODISKÁ DRUHOŠANCOVÉHO VZDELÁVANIA DOSPELÝCH

PHILOSOPHICAL AND SOCIO-EDUCATIONAL FOUNDATIONS OF SECOND CHANCE ADULT EDUCATION

*Justin Turzík
Nina Bodoríková*

Abstrakt:

Aby bola realizácia druhošancového vzdelávania uskutočniteľná, je potrebné porozumieť jeho sociálno-edukačným a filozofickým fundamentom. Štúdia sa zameriava na analýzu kľúčových pilierov, ktoré tvoria základ náhradného školského vzdelávania. Poznávanie jeho filozofických perspektív je východiskom integrácie druhošancového vzdelávania do vzdelávacích systémov. Tým, že je dospelým ľuďom poskytovaná nová šanca na vzdelávanie, rozvoj zručností a osobný rozvoj, posilňuje sa demonštrácia ich ľudskosti bez ohľadu na sociálne pozadie alebo predchádzajúce skúsenosti. Predkladaný príspevok sa zameriava na porozumenie transformačného potenciálu druhošancového vzdelávania v relevantných kontextoch. Zámerom tejto štúdie je poskytnúť teoretický prehľad súčasného stavu empirického bádania v oblasti filozofických a sociálno-edukačných východísk druhošancového vzdelávania.

Abstract:

In order to make the implementation of second chance education feasible, it is crucial to understand its socio-educational and philosophical foundations. This study focuses on the analysis of the key pillars that form the basis of alternative school education. Recognition of its philosophical perspectives is the starting point for integrating second chance education into educational systems. By giving adults a new chance to learn and develop their skills and personal development, it is possible to enhance the demonstration of their humanity, regardless of social background or previous experience. The submitted article aims to understand second chance education's transformative potential in relevant contexts. The object of this study is to provide a theoretical overview of the current state of empirical research on

philosophical and socio-educational perspectives of second chance education.

Kľúčové slová:

druhošancové vzdelávanie dospelých, predčasné ukončenie školskej dochádzky, sociálna andragogika, náhradné školské vzdelávanie, nízkokvalifikovaní dospelí

Key words:

adult second chance education, early school leaving, social andragogy, alternative school education, low-qualified adults

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_11.html

Autor:

Title, name and surname of the authors:

Mgr. Bc. Justin Turzík, MBA¹

doc. PaedDr. Nina Bodoríková, PhD.²

University: Constantine the Philosopher University in Nitra

Faculty: Faculty of Education

Department: Department of Pedagogy

Workplace address: Dražovská 4, 949 74 Nitra

E-mail: justin.turzik@ukf.sk¹; nbodorikova@ukf.sk²

AKTIVIZÁCIA KOOPERÁCIE UČITEĽA 1. ROČNÍKA ZÁKLADNEJ ŠKOLY S RODIČMI ZAČÍNAJÚCICH ŠKOLÁKOV PROSTREDNÍCTVOM AUTORSKÉHO PODPORNÉHO PROGRAMU

ACTIVATION OF COOPERATION BETWEEN THE TEACHER OF THE FIRST YEAR OF PRIMARY SCHOOL WITH THE PARENTS OF BEGGINING SCHOOLCHILDREN THROUGH THE AUTHOR'S SUPPORT PROGRAMME

*Katarína Muziková
Tatiana Marcinekova*

Abstrakt:

Predkladaný príspevok predstavuje návrh výskumu k dizertačnej práci. Predmetmi nášho výskumu sú rodičia začínajúcich školákov, učitelia a žiaci 1. ročníkov základných škôl. Primárnymi cieľmi zamýšľaného dizertačného výskumu je skúmanie významnosti zámernej kooperácie učiteľa s rodičmi začínajúcich školákov v priebehu adaptačného procesu, koncipovanie a aplikácia autorského podporného programu. V rámci návrhu a aplikácie autorského podporného programu je našim cieľom analyzovať a vyhodnocovať jeho vplyv a efektivitu na dosiahnutú úroveň adaptácie žiakov na prostredie základnej školy, ich školskú úspešnosť v počiatočnom vzdelávaní a zvyšovanie pedagogickej pripravenosti rodičov. Plánovaný výskum je zameraný na spracovanie a vyhodnotenie výskumných dát získaných prostredníctvom metódy experimentu s rodičmi začínajúcich školákov, učiteľmi a žiakmi 1. ročníkov základných škôl.

Abstract:

The submitted contribution is a research proposal for a dissertation. The subjects of our research are parents of beginning schoolchildren, teachers and pupils of the 1st year of primary schools. The primary goals of the intended dissertation research are the investigation of the meaning of the teacher's deliberate cooperation with the parents of beginning schoolchildren in the adaptation process, the concept and application of the author's support programme. As part of the design and application of the author's support programme, our goal is to analyze and evaluate impact and effectiveness for the achieved level of

adaptation of pupils to the primary school environment, their school success in initial education and increasing the pedagogical readiness of parents. The planned research is focused on the processing and evaluation of research data obtained by the experiment method with parents of beginning schoolchildren, teachers and pupils of the 1st years of primary schools.

Kľúčové slová:

kooperácia učiteľa s rodičmi v 1. ročníku základnej školy, začínajúci škôľák, adaptačný proces, školská úspešnosť, pedagogická pripravenosť rodičov, autorský podporný program

Key words:

cooperation between teacher and parents in the 1st year of primary school, beginning schoolchild, adaptation process, school success, pedagogical readiness of parents, author's support programme

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_09.html

Autor:

Titul, meno a priezvisko autora: Mgr. Katarína Muziková
Univerzita: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Fakulta: Pedagogická fakulta
Katedra: Katedra pedagogiky
Adresa pracoviska: Dražovská 4, 949 01 Nitra
e-mail: katarina.muzikova@ukf.sk
Školiteľ: doc. PaedDr. Tatiana Marcineková, PhD.

METÓDY DETEKcie KYBERŠIKANOVANIA VO VÝCHOVNO-VZDELÁVACOM PROCESE

METHODS OF DETECTION OF CYBER BULLYING IN THE EDUCATIONAL PROCESS

*Kristína Dědová
Karolína Kudlová
Petra Jedličková
Katarína Hollá*

Abstrakt:

Kyberšikanovanie ako jeden z mnohých javov online rizikového správania, je v dobe digitalizácie stále narastajúcim problémom. Príspevok poskytuje systematický prehľad metód využívaných pri odhaľovaní vybraného rizikového správania v online priestore. Naším cieľom bolo zmapovať kvantitatívne a kvalitatívne metódy detekcie kyberšikanovania, ktoré sú používané medzinárodne i v našich podmienkach.

Abstract:

Cyberbullying, as one of the many phenomena of online risky behavior, is an ever-increasing problem in the age of digitization. The paper provides a systematic overview of the methods used in the detection of selected risky behavior in the online space. Our goal is to map different quantitative and qualitative methods of cyberbullying detection. The intention is to provide an overview of available methods that are used internationally and in our conditions.

Kľúčové slová:

kyberšikanovanie, dotazníky, projektívne metódy, výchovno-vzdelávací proces

Key words:

cyberbullying, questionnaires, projective methods, educational process

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_07.html

Autor:

Mgr. Kristína Dėdov
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Fakulta: Pedagogick
Katedra: pedagogiky
Adresa pracoviska: Dražovská 4, 949 01 Nitra
e-mail: kristina.dedova@ukf.sk
kolitel': doc. PhDr. Petra Jedličková, PhD.

Mgr. Karolína Kudlová
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Fakulta: Pedagogick
Katedra: pedagogiky
Adresa pracoviska: Dražovská 4, 949 01 Nitra
e-mail: karolina.kudlova@ukf.sk
kolitel': doc. PaedDr. Katarína Holl, PhD.

DIGITALIZÁCIA VYUČOVANIA. DIGITÁLNE UČEBNICE A DIGITÁLNE UČEBNÉ MATERIÁLY V PRAXI

DIGITIZATION OF TEACHING. DIGITAL TEXTBOOKS AND DIGITAL TEACHING MATERIALS IN PRACTICE

Natália Hrkotáčová
Jana Duchovičová

Abstrakt:

Cieľom príspevku je identifikácia možností a limitov zakomponovania práce s digitálnymi podobami učebníc, tiež iných doplnkových digitálnych učebných materiálov na 1. stupni ZŠ pedagógmi a analýza digitálnych kompetencií študentov v rámci pregraduálnej prípravy. Zapájanie digitálneho obsahu do výchovno-vzdelávacieho procesu je viac ako vítaným aspektom modernizácie vyučovania. Vydavateľstvá na Slovensku ponúkajú čoraz viac digitálnych učebníc a vhodne didakticky upravených digitálnych učebných materiálov, teda pedagóg si digitálny obsah nemusí nevyhnutne tvoriť sám. Práca s digitálnymi učebnicami, ale aj inými digitálnymi doplnkovými učebnými materiálmi, výrazne skvalitňuje a uľahčuje prácu, nielen pedagógom, žiakom, ale i rodičom. Otázka digitalizácie vyučovania je v súčasnej dobe navyše veľmi aktuálnou. Úroveň informačnej a dátovej gramotnosti u študentov, v rámci ich pregraduálnej prípravy, je možné definovať z dát pilotného predvýskumu k dizertačnej práci autorky príspevku. Analýzou piatich kľúčových kategórií, stanovených v meracom nástroji, možno následne získané dáta konvertovať do podoby odporúčaní, nevyhnutne potrebných v pregraduálnej príprave budúcich učiteľov pre možnosť zvýšenia jej úrovne.

Abstract:

The aim of the contribution is to identify the possibilities and limits of incorporating work with digital forms of textbooks, also other supplementary digital teaching materials at the 1st grade of elementary school by teachers and the analysis of students' digital competences within the framework of undergraduate training. The inclusion of digital content in the educational process is a more than welcome aspect of the modernization of teaching. Publishing houses in Slovakia are offering more and more digital textbooks and suitably didactically adapted

digital teaching materials, so the teacher does not necessarily have to create the digital content himself. Working with digital textbooks, but also with other digital supplementary teaching materials, significantly improves the quality and ease of work, not only for teachers, students, but also for parents. In addition, the issue of digitization of teaching is very topical at the present time. The level of information and data literacy among students, as part of their undergraduate training, can be defined from the data of the pilot preliminary research for the dissertation of the author of the paper. By analyzing the five key categories established in the measuring tool, the obtained data can then be converted into the form of recommendations, which are absolutely necessary in the undergraduate training of future teachers for the possibility of increasing its level.

Kľúčové slová:

digitálne učebnice, digitálne učebné materiály, doplnkové učebné texty, pregraduálna príprava študentov učiteľstva, digitalizácia vyučovania.

Key words:

digital textbooks, digital teaching materials, supplementary teaching texts, undergraduate training of teacher students, digitization of teaching.

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_05.html

Autor:

PaedDr. Natália Hrkotáčová
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky
Dražovská cesta 4
natalia.hrkotacova@ukf.sk
Školiteľ: prof. PaedDr. Jana Duchovičová, PhD.

prof. PaedDr. Jana Duchovičová, PhD.
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky
Dražovská cesta 4
jduchovicova@ukf.sk

METÓDA FEUERSTEINOVHO INŠTRUMENTÁLNEHO OBOHACOVANIA (FIE) AKO INTERVENČNÝ NÁSTROJ PRE ROZVOJ KOGNITÍVNYCH FUNKCIÍ U ŽIAKOV S PORUCHAMI POZORNOSTI A AKTIVITY

THE FEUERSTEIN INSTRUMENTAL ENRICHMENT (FIE) METHOD AS AN INTERVENTION TOOL FOR DEVELOPING COGNITIVE FUNCTIONS IN STUDENTS WITH ATTENTION AND ACTIVITY DISORDERS

*Anna Sleziaková
Petra Jedličková*

Abstrakt:

Tento článok teoreticky skúma Metódu Feuersteinovho inštrumentálneho obohacovania (FIE) ako intervenčný nástroj na zlepšenie kognitívnych funkcií u žiakov s poruchami pozornosti a aktivity (ADHD, ADD). Po analýze vedeckej literatúry o FIE a ADHD tento článok poskytuje súhrnný prehľad o možnostiach využitia FIE v tejto špecifickej skupine žiakov, so zameraním na ich kognitívne funkcie. Diskutuje o vzniku a teoretických základoch FIE, vrátane princípov neuroplasticity, základných kognitívnych procesov a individualizovaného prístupu k vzdelávaniu. Ďalej sa zameriava na výsledky relevantných štúdií ktoré hodnotia účinnosť FIE na zlepšenie kognitívnych schopností. Článok tiež skúma kľúčové faktory, ktoré ovplyvňujú implementáciu FIE v školskom prostredí pre žiakov s ADHD/ADD, vrátane potreby odborného školenia a podpory. Na základe tejto analýzy článok uzatvára sumárnym prehľadom potenciálu FIE ako významného intervenčného nástroja na zlepšenie kognitívnych funkcií a adaptácie u žiakov s poruchami pozornosti a aktivity, s dôrazom na ďalší výskum a praktickú implementáciu.

Abstract:

This article theoretically examines the Feuerstein Instrumental Enrichment (FIE) Method as an intervention tool for improving cognitive functions in students with attention and activity disorders (ADHD, ADD). Following an analysis of scientific literature on FIE and ADHD, this article provides a comprehensive overview of the possibilities of using FIE with this specific group of students, focusing

on their cognitive functions. It discusses the origins and theoretical foundations of FIE, including the principles of neuroplasticity, basic cognitive processes, and an individualized approach to education. Furthermore, it focuses on the results of relevant studies evaluating the effectiveness of FIE in improving cognitive abilities. The article also examines key factors that influence the implementation of FIE in the educational environment for students with ADHD/ADD, including the need for professional training and support. Based on this analysis, the article concludes with a summary of the potential of FIE as a significant intervention tool for improving cognitive functions and adaptation in students with attention and activity disorders, emphasizing the need for further research and practical implementation.

Kľúčové slová:

Porucha pozornosti a aktivity, deficity kognitívnych funkcií, Metóda Feursteinovho inštrumentálneho obohacovania, ADHD, ADD

Key words:

The Feuerstein instrumental enrichment (FIE) method, Cognitive function deficits, Feurstein's method of instrumental enrichment, ADHD, ADD

Celý text štúdie bol publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Full text: https://www.pegasjournal.eu/2024_13_02_12.html

Autor:

Mgr. Anna Sleziaková; doc. PhDr. Petra Jedličková, PhD.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Dražovská cesta 4, 949 01 Nitra

anna.sleziakova@ukf.sk

Školiteľ: doc. PhDr. Petra Jedličková, PhD.

SEKCIA

ŠVOČ

Študentská vedecká a odborná činnosť

VPLYV DYCHOVÝCH CVIČENÍ NA ZMENY FUNKČNÉHO DÝCHANIA U DETÍ NA 1. STUPNI ZŠ

THE IMPACT OF BREATHING EXERCISES ON CHANGES FUNCTIONAL BREATHING IN CHILDREN AT THE 1ST LEVEL OF PRIMARY SCHOOL

Terézia Fojtíková

Abstrakt:

Cieľom práce je analýza dýchacej sústavy, niektorých jej ochorení a oslabení. Taktiež je jej cieľom poukázať na dôležitosť dychových cvičení, nielen v rámci prevencie proti ochoreniam, ale aj ako prostriedok na zlepšenie sústredenia, spánku a iných životu dôležitých činností. Obsahuje 3 kapitoly. Má teoretický charakter. V prvej kapitole sa nachádza charakteristika dýchacieho systému, opis niektorých porúch a oslabení dychovej sústavy. Druhá kapitola sa zameriava na vplyv dychových cvičení. Rozoberá sa v nej funkčné dýchanie, dôsledky dysfunkčného dýchania, zautomatizovanie funkčného dýchania a špeciálny druh dychových cvičení s názvom Oxygen Advantage. Tretia kapitola opisuje plán výskumu. Nachádzajú sa tu hypotézy, výber výskumnej vzorky a aj výber metód realizácie výskumu. Práca obsahuje ilustrácie, prostredníctvom ktorých máme lepšiu predstavu o dôsledkoch dýchania ústami a dýchania nosom.

Abstract:

The aim of the work is to analyze the respiratory system, some of its diseases, and weaknesses. It also aims to highlight the importance of respiratory exercises, not only as a means of preventing diseases but also as a way to improve concentration, sleep, and other vital activities. It consists of 3 chapters and has a theoretical character. The first chapter contains a characterization of the respiratory system, description of some disorders, and weaknesses of the respiratory system. The second chapter focuses on the influence of respiratory exercises. It discusses functional breathing, consequences of dysfunctional breathing, automatization of functional breathing, and a special type of respiratory exercise called Oxygen Advantage. The third chapter describes the research plan. It includes hypotheses, selection of research sample, and methods for conducting the research. The work includes illustrations to

provide a better understanding of the consequences of mouth breathing and nasal breathing.

Kľúčové slová:

dýchacia sústava, dychové cvičenia, funkčné dýchanie, Oxygen Advantage

Key words:

respiratory system, respiratory exercises, functional breathing, Oxygen Advantage

ÚVOD

Zdravie je jedna z najvyšších hodnôt v živote človeka, zvlášť to platí pre tých najcennejších v našich životoch – pre deti. Rodičia ale i pedagógovia sú plní obáv, ak sa s dieťaťom niečo deje. Preto je naozaj dôležité predchádzať rôznym ochoreniam a viesť deti, už v primárnom veku, k zdravému životnému štýlu. Bez jedla a vody dokážeme prežiť niekoľko dní. Bez vzduchu len niekoľko minút. Veľa pozornosti venujeme tomu, čo jeme a pijeme. Je všeobecne známe, že jedlo a voda, ktoré každodenne konzumujeme, musia mať určitú kvalitu a kvantitu. Príliš veľké alebo príliš malé množstvo jedla a pitia, vedie k problémom. Naopak, takmer žiadnu pozornosť nevenujeme nášmu dýchaniu. Ako a koľko vzduchu dýchame, má tiež pre náš organizmus veľký význam. V práci venujeme primárnu pozornosť technike správneho dýchania. K zabezpečeniu prísunu kyslíka a odvádzaniu oxidu uhličitého slúži dýchacia sústava, a preto je cieľom práce jej analýza, taktiež analýza niektorých jej ochorení a oslabení. Ďalším cieľom je zdôrazniť dôležitosť dychových cvičení, nielen v rámci prevencie proti ochoreniam, ale aj ako prostriedok na zlepšenie zvládania stresu, zlepšenie sústredenia, myslenia, spánku alebo na zvýšenie energie. Prvá kapitola obsahuje dve podkapitoly. V prvej podkapitole opisujeme jednotlivé časti dýchacieho systému. V druhej podkapitole rozoberáme časté ochorenia dýchacej sústavy u detí v primárnom veku. Druhá kapitola je venovaná vplyvu dychových cvičení na organizmus. Má štyri podkapitoly. Prvá podkapitola vysvetľuje pojem funkčné dýchanie, druhá analyzuje dôsledky dysfunkčného dýchania na organizmus, tretia sa zameriava na zautomatizovanie funkčného dýchania a štvrtá podkapitola opisuje špeciálny súbor dychových cvičení, ktorý sa nazýva Oxygen Advantage. Dôležitou súčasťou práce je aj posledná kapitola, ktorá má taktiež štyri podkapitoly. Celá kapitola navrhuje plán výskumu. Plán výskumu je zameraný na rozšírenie poznatkov

o dýchacej technike Oxygen Advantage. Tiež je zameraná na vykonávanie konkrétnych meraní, ako napríklad kontrolná pauza alebo maximálna zádrž dychu.

Správne dýchanie je základným pilierom zdravia a pohody u detí, najmä v ich kritickom vývojovom období, na prvom stupni základnej školy. V súčasnej dobe, keď sa stres a napätie stávajú čoraz bežnejšími súčasťami života, je dôležitejšie, ako kedykoľvek predtým, učiť deti zdravé dýchacie návyky.

1 CHARAKTERISTIKA DÝCHACIEHO SYSTÉMU

Dýchanie je jeden z najdôležitejších procesov pre život človeka. Zároveň je to aj hlavná funkcia dýchacieho systému. Lánik a kol. (1985), Verešová (2013) a Masaryková (2020) sa zhodujú na definícii dýchania. Všetci tvrdia, že dýchanie je dej, prostredníctvom ktorého dochádza k výmene dýchacích plynov (kyslík, oxid uhličitý) medzi prostredím a orgánmi. Poznáme vonkajšie a vnútorné dýchanie. *„Vnútorné dýchanie je výmena O₂ a CO₂ v tkanivách a bunkách pracujúcich orgánov a vonkajšie dýchanie je výmena plynov medzi alveolami a krvou pľúcnych kapilár. Mechanikou dýchania rozumieme proces samotného dýchania v tele“* (Masaryková, 2020, s. 21).

1.1 JEDNOTLIVÉ ČASTI DÝCHACIEHO SYSTÉMU

Verešová (2013) rozdeľuje dýchaciu sústavu na horné a dolné dýchacie cesty a dýchacie orgány. Horné dýchacie cesty tvorí nosová dutina a nosohltan. Nosová dutina začína nozdrami, ktoré sú spojené s vonkajším prostredím. Dolné dýchacie cesty tvorí hrtan, priedušnica a priedušky. *„Hrtan (larynx) je chrupavkovitý orgán, ktorý je u mužov podstatne väčší ako u žien. V hrtane sú uložené hlasové žľazy, ktoré sa zúčastňujú na činnosti hlasovej štrbiny“* (Verešová, 2013, s. 52). Matejovičová (2020) dodáva, že ženy majú hlasivky kratšie a bližšie k sebe, preto majú vyšší hlas. Od tvaru a veľkosti hrtanovej dutiny, hltanovej dutiny a prínosových dutín závisí farba hlasu. *„Priedušnica (trachea) je 10 až 12 cm dlhá rúra, ktorá sa skladá z podkovovitých chrupiek spojených väzivom a je pokračovaním hrtana. Priedušky (bronchi) majú dve vetvy, z ktorých každá vedie do jednej polovice pľúc. Podobne ako steny ostatných orgánov dýchacích ciest aj steny priedušiek vystiela sliznica s epitelom a rúrkovitými žliazkami, ktoré produkujú hlien. V pľúcach sa potom priedušky ďalej vetvia na priedušinky (bronchioli).“* (Verešová, 2013, s. 53).

1.2 PORUCHY A OSLABENIA DÝCHACIEHO SYSTÉMU DIEŤAŤA

Verešová (2013) o poruchách a oslabeniach dýchacieho systému tvrdí, že u detí ich výskyt za posledné roky výrazne stúpol. Deti nepoznajú správny mechanizmus dýchania. Svoj dych neregulujú, neprehlbujú a najmä dýchajú nesprávne. Pre dospelých je dýchanie nosom omnoho jednoduchšie ako pre deti, pretože detské dutiny sú menšie a užšie. Zdurené sliznice jednoducho zabránia prívodu vzduchu. To je dôvod, prečo si deti vyberajú pre nich ľahšiu cestu dýchania, ktorou je dýchanie ústami. Vďaka dýchaniu nosom dochádza k zvlhčovaniu a čisteniu vdychovaného vzduchu. Dýchanie ústami prináša do pľúcnych alveol prach a nečistoty. *„Medzi najčastejšie poruchy mechaniky dýchania patria:*

- *deformity kostry hrudníka,*
- *úrazy a poranenia hrudného koša a dýchacích svalov,*
- *ochrnutie dýchacích svalov,*
- *operačné zákroky na orgánoch v hrudníku a bruchu,*
- *porušená elasticnosť tkanív hrudníka a pľúcneho parenchýmu,*
- *pneumotorax (vniknutie vzduchu do vnútorného priestoru).*
- *Medzi najčastejšie poruchy ventilácie patria poruchy v dýchacích cestách a poruchy dýchacieho centra“* (Verešová, 2013, s. 56).

2 VÝZNAM DÝCHOVÝCH CVIČENÍ

Kanásová (2014) zaraďuje dýchacie cvičenia medzi kompenzačné, teda vyrovnávacie cvičenia. Prostredníctvom pravidelného cvičenia môžeme zlepšiť ovládanie vlastného dýchania. Vďaka vedomej regulácii a riadení jeho rytmu, hĺbky a frekvencii dýchacích fáz, môžeme zlepšovať aj zdravotné poruchy a oslabenia. Podľa Bursovej (2005) sú špeciálne dýchacie cvičenia dôležité, pretože prostredníctvom nich vedome prehľbujeme svoje dýchanie, zväčšujeme najmä rozsah pohyblivosti bránice a rebier. Práve tieto cvičenia nám zabezpečujú zvyšovanie dychového objemu a znižovanie dychovej frekvencie. Gurský (2008) tvrdí, že dychové cvičenia treba spájať s vytrvalostným cvičením submaximálnej intenzity látkového metabolizmu ako napríklad chôdza, plávanie, rekreačný tenis, tanec, rekreačná jazda na bicykli alebo badminton.

2.1 FUNKČNÉ DÝCHANIE

Podľa Václavka a Macháčkovej (2023) nejde o to, naučiť sa nejakú dychovú techniku. Ide o uzdravenie svojho dychového návyku, aby žiaci boli schopní dýchať prospešne, teda funkčne 24 hodín denne. Funkčné dýchanie je také dýchanie, pri ktorom nastávajú efekty, ktoré prinášajú nášmu organizmu veľké benefity. Vedie a pomáha k fyzickému a psychickému zdraviu, dobrej nálade, zdravému spánku a k energetickej rovnováhe v priebehu dňa. Dýchať funkčne znamená dýchať nosom, bránične, pravidelne, jemne (nízkoobjemovo) a pomaly. Dôležité je nadýchnuť sa nosom do spodnej časti pľúc a zvoľna vydýchnuť. McKeown (2021) tvrdí, že je potrebné dýchať ľahko a tým aj správne. Opisuje všeobecne uznávanú teóriu, ktorá je podľa neho založená na mylnej predstave. Táto mylná predstava je postavená na tom, že pokiaľ urobíme hlboký nádych, zabezpečíme si tak väčší prísun kyslíka do krvi. Tepenná krv je však už počas normálneho a zdravého dýchania nasýtená dostatočným množstvom kyslíka (väčšinou medzi 95-99%). Na to, aby sme dostali vzduch hlboko do pľúc, nie je podľa autora potrebné nadychovať sa príliš hlboko, pretože aj ten najtichší a najjemnejší nádych aktivuje bránicu.

Ak je dýchanie funkčné, znižuje sa počet nádychovej a výdychov, pretože už nepotrebujeme dýchať rýchlo a vo veľkom objeme. K tomu dochádza vďaka väčšej tolerancii na množstvo oxidu uhličitého v krvi. Pre funkčné dýchanie je teda kľúčové to, že nemáme potrebu sa tak často nadychovať. Pri jemnom a pomalom dýchaní vzniká pri každom nádychu v paranazálnych (vedľajších nosných) dutinách oxid dusnatý (NO), ktorý má veľký význam pre človeka (Václavek a Macháčková, 2023).

2.2 DÔSLEDKY DYSFUNKČNÉHO DÝCHANIA U DETÍ

Podľa Václavka a Macháčkovej (2023) patria medzi dôsledky dysfunkčného dýchania:

- zapadnutá spodná čeľusť a krivé zuby,
- logopedické vady,
- zhoršená pamäť a schopnosť učiť sa,
- zvýšená kazovosť zubov,
- poruchy sústredenia,
- zlé trávenie,
- časté sucho v ústach,
- upchatý nos,
- studené ruky a nohy,
- bolesť krku, nesprávne držanie tela,

- nespavosť, chrápanie, spánková apnoe, prerušovaný spánok, ťažké dýchanie počas noci,
- a iné.

2.3 ZAUTOMATIZOVANIE FUNKČNÉHO DÝCHANIA

Václavek a Macháčková (2023) v knihe *Změň svůj dech a začnou se dít věci* upriamujú svoju pozornosť na to, že ľudia bežne nevnímajú ako dýchajú pri rozprávaní, pretože všetku pozornosť venujú slovám, ktoré hovoria. Vedomé dýchanie znamená, že si uvedomíme ako dýchame, kam dych v našom tele vedieme a ako sa to v tele prejavuje. Ak svoj dych začneme vedome vnímať, môžeme mu naše činnosti prispôbiť a tým uzdraviť náš dychový vzorec. Ďalšou rovinou práce s dychom je preniesť funkčnosť z vedomého konania do podvedomia. Dosiahneme to jedine dostatočným opakovaním. Potom sa už o dýchanie starať nemusíme, pretože to automaticky začne robiť náš mozog a neskôr aj naše telo. Pravidelným a dostatočným opakovaním si budujeme návyk. V súvislosti s funkčným dýchaním sa tomu hovorí budovanie funkčných návykov. Nie je nutné, aby sme deti v primárnom veku nútili, aby sledovali svoj dych 24 hodín denne. Vieme na to využiť napríklad hodiny telesnej výchovy, kedy počas určitých aktivít dbáme na to, aby si žiaci uvedomili ako dýchajú. Postupne budeme ukazovať svojmu telu, ako má dýchať.

2.4 OXYGEN ADVANTAGE

Je to séria špecifických dychových cvičení, vďaka ktorým optimalizujeme naše zdravie a športový výkon. Cvičenia sa zameriavajú na dve oblasti: funkčné dýchanie a vysokohorský tréning. Ide o vedecky podložený súbor viac ako 20 dychových techník funkčného dýchania spolu s metodikami merania kvality dychu. V súčasnosti je systém zameraný predovšetkým na športovcov, no z týchto dvoch techník môže čerpať každý, kto trpí stresom, úzkosťami, panickými poruchami, depresiami a nespavosťou. Týmito cvičeniami docielime zvýšenie energie, lepšiu sústredenosť a odolnosť voči stresu. Oba systémy sú založené na redukovanom dýchaní. Redukované dýchanie = funkčné dýchanie = zdravé dýchanie = dýchanie nosom (Václavek, R. a Macháčková, P., 2023). Oxygen Advantage je výhodný program zahŕňajúci dychové cvičenia a vysokohorský tréning. Pre väčšinu ľudí je úplne bezpečný. Istá časť programu ale zahŕňa cvičenia, ktoré simulujú tréning vo vysokej nadmorskej výške a boli by podobné vykonávaniu

vysoko intenzívneho cvičenia. Tak ako je cvičenie s vysokou intenzitou vhodné len pre jedincov s primerane dobrým zdravotným stavom a kondíciou, ľudia so zdravotnými problémami, ako napríklad vysoký krvný tlak, kardiovaskulárne ochorenia alebo aj starí ľudia a tehotné ženy by sa mali zdržať cvičenia, ktoré simuluje tréning vo vysokej nadmorskej výške. Namiesto nich môžu títo ľudia precvičovať dýchanie nosom (McKeown, P., 2015).

3 PLÁN VÝSKUMU

3.1 UPRESNENIE TÉMY A VYMEDZENIE CIEĽA

- Vplyv dychových cvičení – Oxygen Advantage – na zmeny funkčného dýchania u žiakov na 1. stupni ZŠ v Skýcove

V uvedenej výskumnej téme sa budeme zaoberať dychovými cvičeniami a ich vplyvom na zmeny funkčného dýchania u žiakov na prvom stupni ZŠ v Skýcove. Predovšetkým sa budeme zameriavať na súbor jedinečných dychových cvičení, ktorý sa nazýva Oxygen Advantage. Výskum bude realizovaný na hodinách telesnej výchovy v základnej škole v Skýcove. Vo výskume aplikujeme konkrétne cvičenia, ktoré budeme pravidelne opakovať a zároveň budeme sledovať zmeny vo funkčnom dýchaní.

Výskumný cieľ:

- Cieľom je získať a rozšíriť poznatky o vplyve dychových cvičení Oxygen Advantage u 7-8 ročných žiakov ZŠ v Skýcove.

3.2 FORMULÁCIA HYPOTÉZ

Hyp. 1: U 7-8 ročných žiakov ZŠ v Skýcove zaznamenáme pozitívne signifikantné zmeny funkčného dýchania vplyvom experimentálneho činiteľa (cvičenia Oxygen Advantage) zaradeného na hodinách TSV. (prvá premenná – 7-8 roční žiaci ZŠ v Skýcove, druhá premenná – cvičenia Oxygen Advantage)

Hyp. 2: U 7-8 ročných žiakov ZŠ v Skýcove zaznamenáme pozitívne zmeny obvodu hrudníka po vdychu a výdychu.

(prvá premenná – 7-8 roční žiaci ZŠ v Skýcove, druhá premenná – cvičenia Oxygen Advantage)

Hyp. 3: Po ukončení pôsobenia experimentálneho činiteľa (cvičenia Oxygen Advantage) očakávame nástup reverzibilných zmien, ktoré sa prejaví u 7-8 ročných žiakov ZŠ v Skýcove zhoršením funkčného dýchania.

(prvá premenná – 7-8 roční žiaci ZŠ v Skýcove, druhá premenná – ukončenie realizovanie cvikov Oxygen Advantage)

Hyp. 4: Po ukončení pôsobenia experimentálneho činiteľa (cvičenia Oxygen Advantage) očakávame nástup reverzibilných zmien, ktoré sa prejaví u 7-8 ročných žiakov ZŠ v Skýcove zhoršením obvodu hrudníka po vdychu a výdychu.

(prvá premenná – 7-8 roční žiaci ZŠ v Skýcove, druhá premenná – ukončenie realizovanie cvikov Oxygen Advantage)

3. 3 VÝBER VZORKY

Tento výskum budeme realizovať v základnej škole v Skýcove. Základnú školu v Skýcove si vyberáme na základe toho, že katedra TVŠ PF UKF s ňou uzavrela zmluvu o spolupráci. Výskum aplikujeme na žiakoch 2.-5. ročníka. Títo žiaci ešte nie sú ovplyvnení inými dychovými cvičeniami. Tento výskum budeme realizovať minimálne 6 mesiacov.

3.4 VÝBER VÝSKUMNEJ METÓDY

A. POZOROVANIE – ide o výskumnú metódu, ktorá sa vyznačuje plánovitosťou, systematickosťou a objektívnosťou. Má určitý účel, obsah, priebeh a výsledky, ktoré sú zamerané na vopred stanovený cieľ. Zameriava sa na skúmanie činností, sociálnych vzťahov a prostredia (Bačíková a Janovská, 2018).

Výhody:

- žiakov môžeme pozorovať priamo počas vykonávania cvičení na hodine telesnej výchovy, čo nám umožňuje vlastné posúdenie a zhodnotenie problematiky
- možnosť pozorovania žiakov, či cvičenia vykonávajú správne, pravidelne a aktívne

Nevýhody:

- zložité vyhodnotenie

- nemôžeme výskumný problém riešiť z pohľadu učiteľov tak, ako sme pôvodne plánovali
- časovo náročná metóda, nakoľko je nutné pozorovať celú triedu, prípade 15 žiakov pri rôznych dychových cvičeniach
- Iba z pozorovania nie je možné určiť zmeny v zdravotnom stave žiakov

B. EXPERIMENT – táto metóda je využíva na zisťovanie efektivity, výsledkov či dôsledkov vplyvu inovácií, zmien zavedených do pedagogickej reality (napríklad zavedenie novej výučbovej metódy do vyučovania, zmena správania učiteľa, zmena obsahu učiva a podobne). Podstatou je zistenie vzťahu medzi príčinou a následkom (Bačíková a Janovská, 2018).

Výhody:

- O zmene vo vyučovacom procese stačí podrobne informovať učiteľa a žiakov stačí informovať, že budú súčasťou experimentu
- Všetci žiaci sa do dychových cvičení môžu zapájať naraz na hodine telesnej výchovy
- Žiaci sa učia správne dýchať a aplikujú rôzne dychové cvičenia, ktoré im môžu pomôcť zvládať stres a koncentrovať sa
- pomocou štatistiky vieme porovnať a otestovať výsledky

Nevýhody:

- Výsledky môžu ovplyvniť očakávania experimentátora
- Žiaci nemusia cvičenia vykonávať dostatočne kvalitne
- Keďže ide o dlhodobý experiment, ktorý bude trvať 6 mesiacov, môže sa stať, že niektoré deti vymeškajú niektoré hodiny telesnej výchovy a tým absolvujú menej dychových cvičení, čo by sa mohlo prejaviť na výsledkoch

Experiment bude tvoriť hodnotenie kvality dychu, meranie maximálneho zadržania dychu a obvod hrudníka pri maximálnom nádychu a maximálnom výdychu.

Kvalitu dychu odhaľuje „kontrolná pauza“ alebo „Bolt Score“. Ide o bežný nádych a výdych. Po výdychu je potrebné chytiť si nos, nedýchať a počkať na prvé „kopnutie“ bránice. Potom treba pustiť nos a dýchať normálnym tempom. Dýchanie po zadržaní by malo byť také

ako pred ním. Merania zopakovať 3x a medzi každým meraním je potrebné nechať 20-30 sekundovú pauzu. Zo všetkých troch meraní sa vypočíta aritmetický priemer a toto je „kontrolná pauza“.

Spôsob vyhodnocovania kvality dychu:

Pedagóg žiakom povie výsledky na základe ich merania. Pokiaľ je ich kontrolná pauza do 25 sekúnd, tak ich dýchanie je nefunkčné a je vhodné ich kvalitu dychu podporiť dychovými cvičeniami. Ak je ich kontrolná pauza nad 25 sekúnd, ich dýchanie je funkčné a je vhodné pokračovať v dýchaní nosom do bránice.

Maximálne zadržanie dychu budeme merať nasledovne. Žiak sa postaví a urobí bežný nádych a výdych (môže ho zopakovať aj viackrát). Po výdychu zadrží dych a chytí si nos. Keď zadrží dych, začne robiť kroky. Učiteľ kroky počíta a zároveň reguluje chôdzu žiaka (aby nešiel príliš rýchlo alebo príliš pomaly). Žiak sa snaží zadržať dych, čo najdlhšie. Aj ak pocíti prvé „kopnutie“ bránice, snaží sa ešte vydržať. Následne počet krokov zapíšeme každý mesiac do tabuľky.

Taktiež budeme merať pomocou krajčírskeho metra obvod hrudníka pri maximálnom nádychu a pri maximálnom výdychu. Tieto údaje budeme zapisovať každý mesiac do tabuliek a sledovať, či sa hodnoty menia.

ZÁVER

Na záver práce sa nedá nespomenúť myšlienka Pama Browna, ktorý hovorí v súvislosti s dychom a zdravím človeka peknú myšlienku: *„Krásu chôdze, pravidelného dychu, pokojného spánku, jasného zraku, či prebudenia sa do nového dňa, dokážeme oceniť, len ak ochoríme a uzdravíme sa.“* Zdravie je jedna z najvyšších hodnôt v živote človeka, zvlášť to platí pre tých najcennejších v našich životoch – pre deti.

V tejto práci sme poukázali na dôležitosť správneho dýchania. Zdôraznili sme, aké dôsledky môže mať dysfunkčné dýchanie na organizmus dieťaťa, ale aj dospelého človeka. Cieľom tejto práce bola analýza dýchacej sústavy, niektorých jej ochorení a oslabení. Taktiež mala za cieľ zdôrazniť dôležitosť dychových cvičení. Touto prácou sme poukázali na to, že dychové cvičenia slúžia nielen ako prevencia proti rôznym ochoreniam, ale aj ako dôležitá súčasť života na zlepšenie sústredenia, myslenia, spánku alebo na lepšie zvládanie stresu. V jednotlivých kapitolách sme spomenuli časti dýchacej sústavy, rôzne ochorenia a oslabenia dýchacej sústavy, ktoré sa vyskytujú najmä u detí v primárnom veku. Tiež sme upriamili pozornosť na dychové cvičenia, funkčné dýchanie, dôsledky dysfunkčného dýchania. Neskôr sme sa venovali dôležitosti zautomatizovania funkčného dýchania. V poslednej

kapitole sme navrhli plán výskumu, ktorého výsledky môžu byť prínosom v oblasti dychových cvičení, konkrétne v súvislosti s dychovými cvičeniami Oxygen Advantage. Je preto dôležité poukázať na dôležitosť aplikovania správneho, funkčného dýchania, či už počas telesnej výchovy alebo iných hodín na prvom stupni základnej školy. Pravidelným aplikovaním dochádza k zautomatizovaniu funkčného dýchania, a tým aj k pozitívnym zmenám v oblasti zdravia. Nazbierali sme mnoho teoretických poznatkov o dýchacej sústave, o rôznych zdravotných ochoreniach, ktoré môžu dieťa trápiť už v primárnom veku, o funkčnom dýchaní a dôsledkoch dysfunkčného dýchania na organizmus. Z týchto informácií vyplýva aj to, že je potrebné, aby pedagogička, ktorá vzdeláva deti v základnej škole, mala pozitívny vzťah k zdravému životnému štýlu a pohybu. Je dôležité, aby sa vzdelávala nielen v oblasti dychových cvičení, ale aj v oblastiach zdravia a pohybu. Len učiteľ, ktorý disponuje poznatkami z oblasti biológie dieťaťa, dokáže efektívne a cielavedome rozvíjať dieťa vo všetkých smeroch, aby sa z neho stal šťastný a vyrovnaný človek.

LITERATÚRA

BURSOVÁ, M., 2005. *Kompenzační cvičení*. [online]. Grada publishing, a.s., Praha, 2005. 196 s. ISBN 80-247-0948-1. Dostupné na: https://books.google.sk/books?hl=sk&lr=&id=n5dfUMyqqeIC&oi=fnd&pg=PT3&dq=Bursov%C3%A1+&ots=aCVnnhXI9K&sig=4AOCv5Lazw wfaCUQNFTGraOLHGk&redir_esc=y#v=onepage&q=Bursov%C3%A1&f=false

GURSKÝ, K. 2008. [online]. *Šport v prevencii a liečbe. Fyziologické základy športovej liečby*. Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta zdravotníctva, 2008. 28 s. Dostupné na: https://www.unipo.sk/public/media/files/docs/fz_materialy/svk/spo rt_v_prevencii_a_liečbe.pdf

LÁNIK, V. a KOL., 1985. *Liečebná telesná výchova I*. Vydavateľstvo Osveta, 1988. 280 s. SÚKK 121/I-88-70-042-88.

VEREŠOVÁ, J., 2013. *Zdravotná telesná výchova*. [online]. Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave, 2013. 64 s. ISBN 978-80-8052-484-5. Dostupné na: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/j_veresova_zdravotna_tesna_v ychova.pdf

MASARYKOVÁ, D., 2020. [online]. *Telesná a zdravotná výchova v predprimárnom vzdelávaní*. Pedagogická fakulta, Trnavská univerzita v Trnave, 2020. 109 s. ISBN 978-80-568-0259-5. Dostupné na: <https://www.truni.sk/sites/default/files/uk/f000066.pdf>

MCKEOWN P. 2021. *Oxygen advantage*. Vydalo Movelab, 2021. 384 s. ISBN 978-80-908116-0-7.

KANÁSOVÁ, J., 2014. *Kompenzačné cvičenia na úpravu svalovej nerovnováhy*. Ševt a.s., Bratislava, 2014. 115 s. ISBN 978-80-8106-060-1.

VÁCLAVEK, R. A MACHÁČKOVÁ, P. 2023. *Změň svůj dech a začou se dítě*. Vydalo nakladatelství CPress v Brně, 2023. 247 s. ISBN 978-80-264-4855-6.

Autor:

Titul, meno a priezvisko autora: Bc. Terézia Fojtíková
Univerzita: Univerzita Konštantína Filozofa
Fakulta: Pedagogická fakulta
Katedra: Katedra pedagogiky
Adresa pracoviska: Dražovská 4, 949 01, Nitra
e-mail: ukf@ukf.sk
Školiteľ: doc. PaedDr. Janka Kanášová, PhD.

VPLYV INFLUENCEROV NA ŽIAKOV PRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA

EFFECT OF INFLUENCERS ON STUDENTS IN ELEMENTARY SCHOOL

Andrea Pintešová

Abstrakt:

V našej práci sme preskúmavali vplyv influencerov a youtuberov na žiakov mladšieho školského veku. V prvej kapitole sme sa sústredili na terminologické vymedzenie pojmu influencer a analyzovanie ich potenciálneho vplyvu na žiakov z axiologického hľadiska. Podľa vymedzených možností využitia tohto vplyvu na rozvoj žiakov, sme v druhej kapitole navrhli dve pedagogické prípravy vyučovacích hodín, v ktorých sme do cvičení zakomponovali axiologický potenciál influencerov, podľa spracovanej literatúry.

Abstract:

In our work, we examined the influence of influencers and YouTubers on young school-aged students. In the first chapter, we focused on defining the terminology of influencers and analyzing their potential impact on students from an axiological perspective. Based on the defined possibilities of utilizing this influence for the development of students, in the second chapter, we proposed and analyzed two pedagogical lesson plans in which we incorporated the axiological potential of influencers into the exercises, according to the reviewed literature.

Kľúčové slová:

influencer, youtuber, sociálne médiá, axiologická rovina, primárne vzdelávanie

Key words:

influencer, youtuber, social media, axiological plane, primary education

ÚVOD

Žijeme v informačnej dobe, v ktorej sa dáta a znalosti stávajú jednoducho dostupnými. Ich šírenie zabezpečujú vo veľkej miere sociálne médiá, ktoré na nás pôsobia z informačného, ale i z axiologického hľadiska. V našej práci sa zameriavame na špecifikovanie vplyvu influencerov na žiakov primárneho vzdelávania. Berieme pri tom do úvahy ich rolu ako vzorov, pričom žiaci preberajú ich správanie, názory a hodnoty. Konkrétne pre skúmanie influencerov som sa rozhodla kvôli obmedzenému prebádaniu tejto oblasti, obzvlášť so zameraním na mladší školský vek. Influenceri sú v súčasnosti populárnym fenoménom, s ktorým sa neustále stretávame prostredníctvom sociálnych médií. Je faktom, že sociálne siete, ktoré šíria najviac obsahu tvoreného influencermi, sú vekovo obmedzené. Mali by sme teda predpokladať, že ich žiaci prvého stupňa nebudú navštevovať, a tak nebudú oboznámení ani s tvorbou influencerov. Opak je však pravdou, a preto by bola škoda nevyužiť potenciál, ktorý ich tvorba ponúka. Cieľom našej práce je preskúmať a analyzovať vplyv influencerov na žiakov mladšieho školského veku a navrhnúť pedagogické prístupy na efektívne využitie tohto vplyvu vo vzdelávacom procese. Vychádzajúc z daného cieľa sme prácu rozdelili do dvoch kapitol. Cieľom prvej kapitoly je terminologicky ukotviť pojem influencer a analyzovať ich potenciálny vplyv na žiakov primárneho vzdelávania s dôrazom na formovanie hodnôt a postojov. V druhej kapitole sme si vytýčili cieľ implementovať poznatky práce do edukačného procesu, a preto navrhujeme aktivitu, ktorá môže byť súčasťou vyučovacej hodiny zameranej na využívanie influencerov ako vzorov pre žiakov.

1 SOCIÁLNI INFLUENCERI A ICH VPLYV NA ŽIAKOV I. STUPŇA ZŠ

1.1 SOCIÁLNY INFLUENCER: TERMINOLOGICKÉ UKOTVENIE

Sociálny psychológ Wren (2002) sa vo svojej štúdii zaoberal problematikou a otázkami sociálnych vplyvov – anglicky „social influences“. Vzhľadom na fakt, že označenie sociálny influencer vychádza z tohto pojmu, je potrebné vymedziť jeho chápanie. Daný autor uvádzal, že prítomnosť ľudí v okolí, má nepopierateľný vplyv na správanie jednotlivca. Ľudia, ktorí ovplyvňujú, pritom nemusia byť nutne osobnými známymi jednotlivca, no aj tak naňho pôsobia a majú vplyv na jeho správanie a rozhodovanie. Záverom teda sociálni

psychológovia uvádzajú, že v spoločnosti, či menšom kolektíve, skupina ovplyvňuje jednotlivca a jednotlivec skupinu. Von Rotz a Tokarski (2020) definovali sociálnych influencerov ako jednotlivcov, ktorí sú vnímaní ako vzory v sociálnych médiách. Sú nimi rôzni blogeri, tvorcovia videí, herci, modelky, novinári, športovci. Prezentujú sa spravidla videami, obrázkami a textami, prostredníctvom ktorých prezentujú svoje názory, či propagujú rôzne produkty, služby, dovolenkové destinácie a pod. Podrobnejšie sa tejto problematike venovali autori Gil-Quintana a Vida de León (2021). Influencera vo svojej práci popisujú ako osobu disponujúcu mocou ovplyvňovať používateľov sociálnych sietí. Majú veľký počet sledovateľov – „followerov“ a medzi mladou populáciou, deťmi a dospelými, sa vyznačujú určitou prestížou. Influenceri sú používatelia, ktorí sa stali expertmi v danom obore. Svoju tvorbu a transmediálnu produkciu šíria medzi široké publikum ľudí, neustále získavajú nových fanúšikov a niekedy sa im podarí dosiahnuť rolu tzv. „trendsetterov“, pričom ovplyvňujú vkus a trendy v spoločnosti. Transmediálna komunikácia je v tomto zmysle chápaná ako príbeh používateľa, jeho značka, spôsob akým sa prezentuje. Na jej rozširovaní sa podieľa publikum lajkami, zdieľaniami a ďalšou interakciou so zverejnenými príspevkami.

1.2 POZITÍVA A NEGATÍVA VPLYVU SOCIÁLNYCH INFLUENCEROV

Influenceri sú známi tým, že môžu slúžiť ako vzory pre deti, ktoré ich sledujú. Deti často napodobňujú ich správanie a postoje, čím nad nimi influenceri získavajú akúsi moc, ktorú môžu vedome aj nevedome využívať. V tejto súvislosti sme podľa článku Aspina (2000) o hodnotách v školách, ktoré môžeme v tejto problematike pozorovať, vytvorili zoznam pozitívnych a negatívnych dopadov influencerov na žiakov so zameraním na axiologickú rovinu. Analýzou činností slovenských youtuberov a influencerov sme vytvorili zoznam hodnôt, pričom sme sa inšpirovali triedením hodnôt Várossa (1970), Kučerovej (1992), Vargovičovej a Černej (1997), ako aj kľúčovými hodnotami výchovy spojenými s biologickou, psychickou a sociálnou stránkou osobnosti (Gogová, Kročková, Pintes, 2004). Za nevyhnutné pri tom považujeme uviesť, že pojmy ako „dobré, pozitívne“ a „zlé, negatívne“ sú subjektívne. Môžeme ich však v spoločnosti považovať za „návody na správanie“, keďže i napriek rôznym variáciám a odchýlkam sa na nich väčšina spoločnosti zhoduje (Aspin, 2000, s. 206). Okrem vymedzenia oblastí a s nimi súvisiacich hodnôt venujeme pozornosť aj charakteristike ich protipólu, ktorý môže vychádzať z činností

influencerov a negatívne ovplyvniť jednotlivca alebo skupinu. Postupovali sme tak na základe protirečivosti, ktorá je jedným zo znakov hodnôt (Gogová, Kročková, Pintes, 2004). Oblasť hodnôt, na ktorých rozvoj sa zameriavajú školy a ktoré môžeme nájsť v činnosti influencerov a youtuberov, sú:

- **Vedomosti**

Pozitíva: Vedomosti a s nimi spojené vzdelanie sú kľúčovou hodnotou pedagogiky. Sú neodmysliteľnou súčasťou výchovno-vzdelávacej činnosti realizovanej v školách i mimo nich. K mimoškolskému spontánnemu vzdelávaniu patria aj informácie poskytované influencermi. Často sú sprostredkované zaujímavým a interaktívnym spôsobom, sú jednoduchšie podané, podložené fotkami, videami, vtipom, animáciami, hudbou, čo u žiaka vyvoláva pozitívny vzťah k získavaniu informácií a učeniu sa. Rozvíjajú sa pri tom u žiaka hodnoty vzdelanosti a intelektuálneho rozvoja, ktoré sú podľa Kučerovej (1992) aj súčasťou duchovných hodnôt. Takisto môžeme hovoriť o noetických hodnotách, ktoré sa podľa Várossa (1970) sústredia na pravdu a poznávanie.

Negatíva: Neustály prísun informácií môže vyvolávať u žiakov dojem, že nič nepotrebuje vedieť, pretože všetko dokážu jednoducho nájsť na internete. Takisto tu môžeme hovoriť o digitálnej presýtenosti, nakoľko sa žiaci počas dňa stretávajú s množstvom informácií, ktoré prijímajú zo všetkých strán. Prechádzaním, tzv. „skrolovaním“, sociálnych sietí sa im dostáva také množstvo nových informácií, že sa na ne často nedokážu dostatočne sústrediť, a tým ich plnohodnotne spracovať a uchovať v pamäti.

- **Ekonomika, financie a hmotné statky**

Pozitíva: Videá s obsahom ako „unboxingy“ a „haul“ oblečenia, elektroniky, videá o renováciách, životnom štýle atď., prinášajú žiakovi pohľad do sveta financií. Oboznamujú sa bližšie s cenami z rôznych odvetví, čo podporuje chápanie toho, čo si môžu dovoliť nakúpiť z finančného základu, ktorým disponujú. Prehľad v danej problematike môže okrem toho žiaka podnietiť k chuti pracovať a zarábať svoje vlastné peniaze, aby sa neskôr mohol stať finančne nezávislým. Všetko uvedené rozvíja u žiakov ekonomické hodnoty, ktoré vymedzil ako druh Váross (1970) alebo podľa rozdelenia Kučerovej (1992), civilizačné hodnoty – úžitok, komfort, ktoré umožňujú človeku tvorbu materiálnej

kultúry.

Negatíva: Žiak môže nadobudnúť nesprávny názor na to, koľko jeho rodičia skutočne zarábajú a čo si môžu dovoliť. Prípadne môže pociťovať, že nie je dostatočne finančne podporovaný oproti iným, ktorých vidí na internete. To následne môže gradovať do nezhôd s rodičmi a pri vyhovení dieťaťu i k zvýšeniu finančných nákladov na dieťa.

- **Ochrana životného prostredia, vzťah k prírode**

Pozitíva: Príspevky zamerané sa ochranu a zvelaďovanie životného prostredia, ako aj ekologické zmýšľanie, sú v súčasnosti rastúcim trendom. Dané témy a s nimi súvisiace programy dnes vyzdvihujú do pozornosti aj influenceri. Ich príspevky často pojednávajú o témach znečisťovania prírody pri jej návšteve, zlepšenia správania sa (hluk, úcta k prírode) na výletoch do prírody. K tejto problematike sa prostredníctvom príspevkov na sociálnych sieťach vyjadrujú i lesníci a ľudia na turistikách, pričom ukazujú na krásy slovenskej prírody spolu s nečistenými a človekom poškodenými miestami, čo u detí značí jasný kontrast medzi ukážkovým a nežiaducim správaním. Súčasným trendom je aj snaha o obnoviteľný životný štýl – móda zo secondhandov, zdedené oblečenie, znovu naplniteľné nádoby (napr. na vodu, pracie a čistiace prostriedky), náhrady plastov za papierové produkty a pod. Ako povzbudenie k ekologickému správaniu slúžia i príspevky ukazujúce znečistené oceány, prežívanie ľudí v krajinách s vysokým percentom vývozu odpadu, ale aj pozitívne údaje ukazujúce, koľko sa podarilo urobiť dobrého za krátky čas obmedzenia plastových slamiek a tašiek. Žiaci, ktorí sú vystavení týmto informáciám a vychovávaní k nasledovaniu ekologického presvedčenia, následne nežiaduce správanie odcudzujú a ovplyvňujú tak ďalších jednotlivcov, ktorí konajú v rozpore s nasledovaním požadovaných hodnôt. V tomto prípade môžeme hovoriť predovšetkým o rozvoji ekologických hodnôt, ktoré Vargovičová a Černá (1997) zaraďujú do kategórie altruisticky orientovaných hodnôt. Takisto ich možno zaradiť do kategórie prírodných hodnôt, ktoré vymedzuje Kučerová (1992), alebo kategórie duchovných hodnôt, pričom ide o snahu človeka chápať a rozvíjať svoj vzťah k svetu.

Negatíva: Žiaci si nemusia uvedomovať spojitosť s vyššími finančnými nákladmi na domácnosť a nakupovaním ekologickejších druhov produktov, ako sú napr. doplnujúce nádoby namiesto tých na jedno použitie. Ďalším kľúčovým vplyvom na žiakov je názor sledovaných

influencerov na ekologický životný štýl a jeho konkrétne prejavy. Ak sa žiak cíti kritizovaný až zosmiešňovaný názormi na danú tematiku alebo svojimi prejavmi v jej konaní (oblekanie sa do oblečenia z druhej ruky), často mení svoje správanie tak, aby bolo prijateľné jeho blízkeho okoliu. Negatívne posolstvo nesú aj videá, v ktorých sa plytvá jedlom – účastníci príspevkov ho využívajú ako zábavný prvok pre svoje publikum.

• **Sebapresadenie žiaka ako súčasti školského systému**

Pozitíva: Žiaci majú možnosť prostredníctvom sociálnych médií kontaktovať rôznych učiteľov, riaditeľov a iných kompetentných zamestnancov, ktorí majú náhľad do školského prostredia. Je teda možné, aby porovnávali svoje skúsenosti s inými, zisťovali a informovali sa o správnosti metód, ktoré sú používané na ich výchovu a vzdelávanie. Približuje sa im tak aj pohľad na učiteľské povolanie a jeho náplň, čo môže spôsobiť zlepšenie vzťahu medzi žiakom a učiteľom, spoluprácu v triede, pozitívnu zmenu názoru na učiteľov a školu. Okrem uvedeného majú žiaci možnosť vidieť, ktoré aspekty školského systému sú oceňované a funkčné, a ktoré kritizované. Nadobudnuté znalosti môžu následne uplatniť v budúcnosti účasťou v školských organizáciách, ako je napr. školský parlament alebo pri budúcom povolaní. V tejto súvislosti je možné zmieniť hodnoty sebapresadenia a tolerance, ktoré vymedzili Vargovičová a Černá (1997), a takisto môžeme hovoriť aj o rozvoji sociálnych hodnôt vychádzajúcich z potrieb presadenia sa, uplatnenia, budovania vzťahov a pod., zaradených v diferenciácii podľa Kučerovej (1992) k prírodným hodnotám.

Negatíva: Nerešpektovanie a kritizovanie učiteľov, využívanie nesprávne pochopených argumentov, myšlienka, že žiak je viac než učiteľ, že žiak dokáže ovplyvniť metódy a pravidlá učiteľa proti jeho vôli. Negatívna zmena názoru na učiteľa, triedu, školu, šírenie nenávisťi, podnecovanie agresívnych skutkov voči spolužiakom, škole, učiteľom, čo môže vyústiť až ku kriminalite.

• **Sociálna spravodlivosť**

Pozitíva: Dvoma tematickými bodmi v tejto oblasti sú nerovnosť v príležitostiach na základe pohlavia a príslušenstva k istej sociálnej skupine. Obe témy sú v príspevkoch influencerov diskutované, čo zvyšuje pravdepodobnosť budúceho zlepšenia tejto situácie, a tým aj

pokles rasizmu, platovú rovnosť a rovnosť spoločenského postavenia. Žiaci majú náhľad k životom iných sociálnych skupín a k ich názorom, podľa ktorých sa dozvedajú spôsob ich života, s akým správaním sa stretávajú v spoločnosti a dokážu si vytvoriť aj vlastný názor o rôznych skupinách podľa sledovaného obsahu. V danej oblasti je rozvíjaná predovšetkým hodnota tolerance a s ňou zároveň i slobody, aby sa jednotlivec mohol rozhodnúť na základe svojho najlepšieho vedomia a svedomia bez nátlaku verejnosti. Obe z hodnôt pritom podľa Vargovičovej a Černej (1997) zaradujeme medzi všeobecné nadosobné hodnoty.

Negatíva: Žiaci nerozumejú uvedeným témam natoľko, aby v súčasnosti konali isté kroky podľa názoru, ktorý si vytvorili, pričom najpravdepodobnejším odvetvím je prekonávanie rasizmu. Existujú však i extrémistické videá a influenceri, ktorí sa nebránia osočovaniu iných sociálnych či minoritných skupín, čo žiaci taktiež často prijímajú, obzvlášť ak s takýmito názormi súhlasí aj daná domácnosť. Ďalším dôvodom urážania a znevažovania iných sociálnych skupín sú napr. sociálne skupiny, ktoré sledujú rovnaký nevhodný obsah a navzájom sa podporujú, pričom sa toto znevažovanie stáva v skupine i komentároch príspevku pre publikum žiaducim. Na základe sledovania istých konkrétnych sociálnych skupín môže nastať i tvorba mylných a zaujatých názorov, ktoré nemožno zovšeobecniť na celú sociálnu skupinu, hoci jej reprezentant propaguje nevhodnú formu správania.

• Medzil'udské vzťahy

Pozitíva: V rámci tejto oblasti hovoríme predovšetkým o otázke násilia v rodinách a na deťoch. Influenceri tieto témy dostávajú do povedomia spoločnosti, hovoria o svojich vlastných skúsenostiach alebo sprostredkujú skúsenosti niekoho iného. Žiaci, ktorí tento obsah vidia, sa tak môžu stotožniť s niekým, kto si prešiel podobnou situáciou. Dokážu sa skontaktovať s ľuďmi, u ktorých môžu vyhľadať pomoc a taktiež môžu zistiť, že sa v takejto situácii nachádzajú, pretože si to možno ani neuvedomujú. Predchádza sa tak neskorším psychickým poruchám, traumám a žiak získava možnosť na lepší a zdravší mentálny život. Okrem toho možno u žiakov rozvíjať empatiu so spolužiakmi, ktorí sa do podobnej situácie dostali. S témou medzil'udských vzťahov súvisí aj schopnosť človeka fungovať ako člen spoločnosti. Už dlhšiu dobu panuje vo svete aj v edukácii trend vzdelávania a časť výchovy sa dostáva do úzadia. Nejedena sa však len o edukáciu v školách, ale i v rodinách. Často sa zabúda na hodnoty, akými sú nezištnosť,

solidarita, dobré skutky a deti sú vychovávané k tomu, aby sa presadzovali a mysleli sami na seba. Nepochybne je sebapresadzovanie vo svete dôležité, no v niektorých prípadoch sa pozitívne hodnoty ľudského konania vytrácajú. Súčasná generácia influencerov však frekventovane šíri mienky o obdarovávaní a „dobrote“ ako takej, čo sa vždy stretáva sa obrovskou podporou sledovateľov. Podľa delenia Kučerovej (1992) môžeme na danú oblasť aplikovať predovšetkým sociálne hodnoty a hodnoty budovania a rozvíjania medziľudských vzťahov, ale i etickú hodnotu. Takisto by sme mohli pojednávať o altruistických hodnotách ako priateľstvo, rodina, morálne hodnoty alebo o hodnote zdravia, šťastia a pokoja podľa Vargovičovej a Černej (1997).

Negatíva: Nevhodné pochopenie témy môže mať za následok osočovanie rodičov z násilia, hoci sa jedná iba o hádky a prípadné šírenie takýchto klamlivých informácií ďalej, čo spôsobuje rodine problémy. Žiaci sa však na druhú stranu môžu zľaknúť následkov, o ktorých influenceri hovoria a kvôli nim sa so situáciou, v ktorej sa nachádzajú, nikomu nezdôveria. Tak či onak sa dostávajú do situácie, v ktorej sú vo fyzickom i psychickom nebezpečenstve, kvôli strachu z možných následkov.

- **Slovenská identita, vlastenectvo, spolupatričnosť**

Pozitíva: Výrazná časť oblasti pojednáva o otázke príslušnosti k Slovenskému národu. V súčasnosti môžeme konštatovať, že u nás prevláda trend odchodu z krajiny, ktorý je podporovaný aj vyjadreniami na internete. Sociálne médiá síce oceňujú krásy prírody, no mnohé príspevky podnecujú odchod do inej krajiny vzhľadom na ďalšie podmienky v štáte. V tejto súvislosti uvádzame influencerov, ktorí upozorňujú na pozitíva štátu, šíria myšlienky o kráse krajiny, o tom, čo znamená byť človekom so slovenskou národnosťou a snažia sa o zmenu tendencie odchodu obyvateľstva. Základom je naučiť žiakov milovať svoju krajinu. Do danej oblasti zaradíme aj povedomie o hodnotách, akými by mali disponovať ľudia, ktorí riadia štát. Je dôležité u nich rozvíjať charakteristiky súvisiace s morálkou a správnym vedením, pričom tieto vedomosti môžu porovnávať so sledovaním obsahu o aktuálnom dianí v spoločnosti. Buduje sa tak nie len základ pre ich budúcu rolu voličov, no i potenciálnu rolu členov vedenia štátu. Okrem toho by sme sem mohli zaradiť i znalosť práv a povinností detí. V prospech žiakov slúži informovanosť v tejto oblasti, ktorá sa stáva pomôckou pri pocite ukrivdenia v škole či v inom prostredí. Ďalšia časť

uvedenej oblasti hovorí o rozvoji hodnoty vlastenectva ako súčasti altruisticky zameraných hodnôt vymedzených Vargovičovou a Černou (1997), ale taktiež o rozvíjaní estetických hodnôt podľa Várossa (1970), orientovaných na schopnosť vidieť krásu vo svojej krajine. V spojení so spolupatričnosťou hovoríme aj o hodnotách mravného vedomia, ako sú pravidlá a princípy, vymedzené Vargovičovou a Černou (1997). Sústredíme sa na sociálne hodnoty vzhľadom na spolunažívanie v spoločnosti, na civilizačné, pričom sa zameriavame na organizáciu spoločnosti a duchovné, zahŕňajúce poznanie vzťahu jednotlivca k svetu (Kučerová, 1992).

Negatíva: V súčasnom rozhraní sociálnych médií, do ktorého prispievajú influenceri, sa nešíri veľa obsahu súvisiaceho s vybranou tematikou. Väčšina príspevkov je zosmiešňujúca a parodizovaná, čo môže u žiakov vyvolať negatívne pocity voči svojej krajine. Iným spôsobom nevhodného pôsobenia na žiakov je šírenie extrémistických názorov o národnej hrdosti a nenávisti voči minoritám.

- **Zdravie a zdravý životný štýl**

Pozitíva: V spoločnosti panujú dve hlavné myšlienky, ktorým sa influenceri venujú. Sú nimi zdravý životný štýl, s čím súvisí výživa a cvičenie a trend tzv. „body positivity“, ktorý sa zaoberá myšlienkou uvedomovania si a prijímania vlastného tela bez ohľadu na štandardy krásy stanovené v súčasnej spoločnosti. Oba prúdy prinášajú pozitívne myšlienky a sú zamerané na šírenie zdravia, či už ide o fyzickú alebo mentálnu oblasť. Vhodným typom na sledovanie sú influenceri, ktorí šíria a ukazujú nielen pozitíva svojho života a výsledky svojej snahy, ale aj nedokonalosti vo svojom živote. Jedná sa napr. o úskalía zdravého životného štýlu, ukazovanie nedokonalostí zblízka bez filtrov a pod. Nakoľko sebakritika je v ľuďoch prirodzene zakotvená, každý človek sa stretáva s negatívnymi myšlienkami o svojom tele. Čím viac sa však na nedokonalosti upozorňuje a normalizujú sa, tým skôr bude človek schopný prijať sa taký aký je a budovať svoje zdravé sebavedomie. Okrem témy súvisiacej s telesným aspektom zahrňame do tejto oblasti aj duševný alebo psychický aspekt. Ide napríklad o uvedomenie si seba samého ako súčasti určitého spoločenstva, pričom existuje niečo väčšie, v čoho existenciu jednotlivec verí a čomu prispôsobuje svoje správanie. Môže ísť o náboženský či spirituálny život. V súvislosti s uvedeným influenceri vyzdvihujú vitálne hodnoty, ako je zdravie a telesná zdatnosť, spolu s duchovnými hodnotami, ktoré zahŕňajú citové bohatstvo, estetiku a sebauvedomovanie (Kučerová, 1992). Podľa

Vargovičovej a Černej (1997) sa sústreďíme prednostne na rozvoj hodnôt zmyslu života, spoločenského uznania, sebaistoty, sebaapresadenia a ďalších.

Negatíva: Jednými z najčastejších rizík plynúcich zo šírenia videí s vyššie uvedeným typom obsahu sú napríklad poruchy stravovania a nerealistické nároky na vzhľad jednotlivca. Mnohí z influencerov sa prezentujú s využitím filtrov a správneho osvetlenia, čo môže viesť k tomu, že sa stávajú vzormi nerealistických nárokov pre žiakov, ktorí nevedia posúdiť ich využitie.

2. PRAKTICKÉ VYUŽITIE INFLUENCEROV AKO VZOROV NA VYUČOVACEJ HODINE

2.1 AKTIVITA S VYUŽITÍM PRÍSPEVKOV INFLUENCEROV AKO SÚČASŤ PRÍPRAVY NA VYUČOVANIE

Aktivita je navrhnutá pre predmet Slovenský jazyk a literatúra, 5. ročník ZŠ, učivo Interview.

Výchovno-vzdelávacie ciele:

Kognitívny cieľ: Vytvoriť, uskutočniť a zaznamenať interview na zadanú alebo voľnú tému, samostatne vytvoriť otázky v súlade s témou interview a logicky ich zoradiť. Vlastnými slovami vyjadriť hodnoty prejavujúce sa v pozorovaných rozhovoroch. Analyzovať a porovnať vystupovanie osobností a hodnôt, ktoré plynú z ich odpovedí.

Psychomotorický cieľ: Zaujať správny postoj a držanie tela a prispôbiť reč tela stanoveným požiadavkám.

Sociálno-emocionálny cieľ: Spolupracovať vo dvojici, uvedomovať si a akceptovať normy a hodnoty, aplikovať požiadavky do svojej práce a správne reagovať v rolovej hre.

Pomôcky: dataprojektor, notebook, videá, učebnica

Metódy: rolovej hry, rozhovoru, otázok a odpovedí, opisu, vysvetľovania, pochvaly, povzbudení

Metodický postup aktivity:

Žiakom poskytnem príklady interview, v podobe krátkych úsekov videí s influencermi:

Oski Barami –

https://www.youtube.com/watch?v=4VsuTABHS_g&t=52s

(9:40-10:52),

GoGo –

<https://www.youtube.com/watch?v=f63yV49Ruic>

(0:55-2:55),

Expl0ited –

<https://www.youtube.com/watch?v=kwj2RD1xqVk>

(0:56-5:30).

Po pozretí každého videa vedieme krátky rozhovor o jeho téme.

Pri videách sa zameriavame na:

Oski Barami – opis spôsobu vystupovania oboch zúčastnených osôb – držanie a reč tela, používaný slovník – nadväznosť na hodnoty sebayjadrenia, tolerancie, zdvorilosti a dobrej výchovy; hodnoty zodpovednosti, pracovitosti a svedomitosti stavíme do kontrastu s hodnotou komfortu a hodnotou rozvážnosti; uvažujeme o hodnote sebaapresadenia a jej miere podľa odpovede daného influencera, takisto ako o hodnote slobody – rozhodnutia sa, schopnosti povedať „nie“.

GoGo – opis spôsobu vystupovania oboch zúčastnených osôb, pričom ho porovnávame s predchádzajúcim videom a vyvodzujeme záver – ktoré video pôsobí formálnejšie a v žiakoch (v pozícii publika) vyvoláva lepší dojem; opäť hovoríme aj o hodnotách sebaapresadenia, uplatnenia sa a pracovitosti, ktoré súvisia s dosiahnutými úspechmi influencera; zameriavame sa ďalej na hodnotu sebaistoty a vytvárame kontrast so sebakritikou, ktorá sa nepriamo spomína vo videu; nakoniec uvažujeme o hodnote šťastia v súvislosti s hodnotami pracovnej orientácie a možnosťou ich zladenia v živote.

Expl0ited – opis spôsobu vystupovania všetkých troch zúčastnených osôb, pričom ho porovnávame s predchádzajúcimi dvoma videami na základe toho, ako na žiakov pôsobili jednotlivé zložky – reč tela, používaný slovník, miera formálnosti; hneď v úvode uvažujeme o hodnotách odvahy a radosti, ktoré boli charakteristické pre začiatky kariéry influencera; nadviažeme hodnotou spoločenského uznania, ktorá nasledovala vďaka vytrvalosti a presadeniu sa; z toho následne vyplynuli aj hodnoty uplatnenia sa, pracovnej orientácie; zameriame sa aj na ekonomické hodnoty, ktoré boli vo videu spomenuté a uvažujeme o princípe investovania finančných prostriedkov a svojho času a energie do činností, ktoré sa z finančného hľadiska môžu, ale nemusia vyplatiť (pýtame sa, čo nás vedie k plneniu vytýčeného cieľa a či má pre nás zmysel aj cesta k jeho dosiahnutiu); na záver hovoríme o hodnotách budovania a rozvíjania medziludských vzťahov a morálnych hodnotách, ktoré sú v tejto súvislosti veľmi významné. Po pozretí videí a ukončení rozhovoru si so žiakmi skontrolujeme výsledky v tabuľke.

V ďalšej časti budú žiaci pracovať vo dvojiciach – hra: „Naša trieda má talent!“ Jej podstatou, bude predviesť úvodný rozhovor so súťažiacimi,

v ktorom v krátkosti opíšu kto sú a aký majú talent. Prvou úlohou žiakov bude rozhodnúť sa, či chcú reprezentovať samých seba v súčasnosti, budúcnosti, alebo na seba vezmú rolu niekoho známeho (herca/herečky, speváka/speváčky, a pod.). Následne svoje rozhodnutie povedia svojej dvojici, ktorá na základe toho, vytvorí 2-3 (roztvité) otázky do interview s danou osobou a napíše ich na kus papiera. Pri tvorení otázok dbajú na využívanie prvkov interview, ktoré sme si povedali počas čítania a ktoré počuli z ukážok (môžu si pomáhať učebnicou: poučka – Zistili sme a cvičením 2 a) na strane 15. Po vytvorení otázok sa ich vzájomne pýtajú a zapisujú svoje odpovede na svoj papier nižšie (pod otázky) – nacvičenie rolovej hry. Po zodpovedaní na otázky žiaci postupne prichádzajú k tabuli, preberajú na seba dohodnuté role a predvádzajú krátke interview so zreteľom na správne vystupovanie podľa videných videí.

ZÁVER

Človek sa v priebehu jedného dňa dostane do kontaktu s mnohými ľuďmi, predmetmi a javmi, pričom naňho každý z nich pôsobí a ovplyvňuje jeho chápanie sveta. Jednou z týchto oblastí vplyvu sú aj influenceri. V našej práci sme sa zamerali na vytýčenie hodnôt, ktoré môžu influenceri svojou tvorbou rozvíjať. Hlavným cieľom tejto práce bolo preskúmať a analyzovať vplyv influencerov na žiakov primárneho stupňa a rozšíriť edukačné prostredie o návrhy prístupov, ktoré popisujú, ako využiť tieto poznatky v praxi. Tento cieľ sme plnili v dvoch kapitolách. V úvodnej časti prvej kapitoly sme sa venovali terminologickému ukotveniu slova influencer a v druhej časti sme vychádzali z diferenciácie oblastí, na ktorých rozvoj sa školy zameriavajú. Analyzovali sme ich na základe pozorovania sociálnych médií a doplnili sme ich o hodnoty, ktoré je možné v ich súvislosti rozvíjať. Pri rozbere jednotlivých oblastí sme mali na zreteli obsah príspevkov influencerov a témy, ktorým sa venujú. V druhej kapitole sme sa venovali aplikácii poznatkov do klasickej prípravy na vyučovaciu hodinu a vytvorili sme návrh aktivity, ktorú je možné v tejto súvislosti realizovať. Prínos tejto práce vidíme nielen v definovaní teoretických poznatkov, ale aj v názornom predstavení možnosti ich aplikácie v praxi.

LITERATÚRA

ASPIN, D.N., 2000. Values, Beliefs and Attitudes in Education: The Nature of Values and their Place and Promotion in Schools. In: *Institutional Issues: Pupils, Schools and Teacher Education*. London and New York: Falmer press, Taylor & Francis Group. ISBN 0-203-98411-0.

GIL-QUINTANA, J. and VIDA DE LEÓN, E., (2021). Educational Influencers on Instagram: Analysis of Educational Channels, Audiences, and Economic Performance. Online. *Publications*, vol. 9, no. 4. pp. 43. Available from: <https://doi.org/10.3390/publications9040043> [viewed 2024-02-23].

GOGOVIÁ, A., KROČKOVÁ, Š. a PINTES, G., 2004. *Žiak – sloboda – výchova*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 307 s.

KUČEROVÁ, S., 1992. *Úvod do pedagogickej antropológie a axiologie*. Brno: Masarykova univerzita, 49 s. ISBN 8021001410.

KRAJČOVIČOVÁ, J.; KESSELOVÁ, J.; SEDLÁKOVÁ, M. A HIRSCHNEROVÁ, Z., 2011. *Slovenský jazyk pre 5. ročník základných škôl*. 2. Vydanie. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o., 141 s. ISBN 978-80-10-02162-8.

REFRESHER, 2020. GOGO: Považujem sa za začínajúceho režiséra, nechcem YouTube ako zamestnanie (Rozhovor). Video; online. Dostupné z: YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=f63yV49Ruic> [citované 2024-02-29].

REFRESHER, 2023. Oski Barami: Do podcastu by som zavolať Borisa Kollára alebo Zuzanu Čaputovú (Rozhovor). Video; online. Dostupné z: YouTube, https://www.youtube.com/watch?v=4VsuTABHS_g&t=52s [citované 2024-02-29].

ROTZ, J. and TOKARSKI, K., 2020. Social Influencer: Eine Analyse ausgewählter visueller und auditiver Stile erfolgreicher Social Influencer auf YouTube Online. In: *Digitale Transformation und Unternehmensführung*. Wiesbaden: Springer Gabler Wiesbaden, pp. 407-434. ISBN 978-3-658-26959-3. Available from: http://dx.doi.org/10.1007/978-3-658-26960-9_15 [viewed 2024-02-23].

TELEVÍZIA MARKÍZA, 2023. Exploited - rozhovor | Teleráno. Video; online. Dostupné z: YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=kwj2RD1xqVk> [citované 2024-02-29].

VARGOVIČOVÁ, O. a ČERNÁ, Z., 1997. Hodnotová orientácia súčasnej mládeže. *Pedagogická revue*. roč. 49, 383 s.

VÁROSS, M., 1970. *Úvod do axiológie*. Bratislava: EPOCH, 356 s.

WREN, K., 2002. *Social Influences*. Online. London: The Taylor & Francis e-Library, 144 p. ISBN 0-203-13341-2. Available from: <https://doi.org/10.4324/9780203133415> [viewed 2024-02-23].

Autor:

Titul, meno a priezvisko autora: Bc. Andrea Pintešová

Univerzita: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Fakulta: Pedagogická fakulta

Katedra: Katedra pedagogiky

Adresa pracoviska: Dražovská 4, 949 01 Nitra

e-mail: pintesova.andrea@gmail.com

DYNAMICKÁ DIAGNOSTIKA DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU PROSTREDNÍCTVOM VYUŽITIA ACFS METÓDY

DYNAMIC ASSESSMENT OF PRESCHOOL CHILDREN THROUGH THE ACFS METHOD

Mária Hrenáková

Abstrakt:

Téma predkladaného príspevku je zameraná na dynamickú diagnostiku detí predškolského veku prostredníctvom ACFS metódy a za cieľ si kladie popísať, analyzovať a aplikovať vybranú metódu u detí predškolského veku. Obsahuje stručnú charakteristiku dynamického hodnotenia, popis ACFS metódy spolu s významnými závermi realizovanej výskumnej činnosti. Prezentované výsledky získané využitím výskumných metód pozorovania, anamnestického dotazníka, diagnostických metód a iných výskumných metód, skoncipovaných do podrobnej prípadovej štúdie, dokazujú praktický prínos aplikovanej ACFS metódy u detí predškolského veku v zmysle množstva uvedených prvkov podnecujúcich zmenu myslenia dieťaťa v kontexte jeho výrazných kognitívnych a exekutívnych pokrokov.

Abstract:

The topic of the presented article is focused in dynamic assessment of preschool children through the ACFS method and aims to describe, analyze and apply the selected method in preschool children. It contains a brief characteristic of dynamic assessment, description of the ACFS method together with significant conclusions of the research activity carried out. The presented result obtained using research methods of observation, anamnestic questionnaire, diagnostic methods and other research methods conceived into a detailed case study demonstrate the practical benefit of the applied ACFS method in preschool children in terms of a number of mentioned elements stimulating a change in the child's thinking in the context of its significant cognitive and executive advances.

Kľúčové slová:

dynamická diagnostika, ACFS metóda, kognitívne funkcie, predškolský vek

Key words:

dynamic assessment, ACFS method, cognitive functions, pre-school age

Celý text štúdie bude publikovaný vo vedeckom časopise Slavonic Pedagogical Studies Journal. The Scientific Educational Journal. ISSN 1339 - 8660, <https://www.pegasjournal.eu/issues.html>

Autor:

Bc. Mária Hrenáková

Univerzita: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Fakulta: Pedagogická fakulta

Katedra: Katedra pedagogiky

Adresa pracoviska: Dražovská 4, 949 01 Nitra

e-mail: maria.hrenakova26@gmail.com

Školiteľ: doc. PhDr. Petra Jedličková, PhD.

Názov: *Zborník abstraktov z XIX. vedeckej konferencie
doktorandov s medzinárodnou účasťou*

EDUCA XIX

Metodologické výzvy v pedagogických vedách
a ich reflexie v dizertačných prácach

Editori: Mgr. Bc. Justin Turzík, MBA
Mgr. Anna Sleziaková
Mgr. Karolína Kudlová

Recenzenti: prof. PhDr. Erich Petlák CSc.
prof. PhDr. Peter Seidler, CSc.

Cover design: Mgr. Bc. Justin Turzík, MBA

Vydavateľ: PF UKF v Nitre

Vydanie: prvé

Rok: 2025

Rozsah: 61 s.

*Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadnu jeho časť nemožno
reprodukovat' bez súhlasu majiteľov práv.*

ISBN 978-80-558-2261-7
EAN 9788055822617